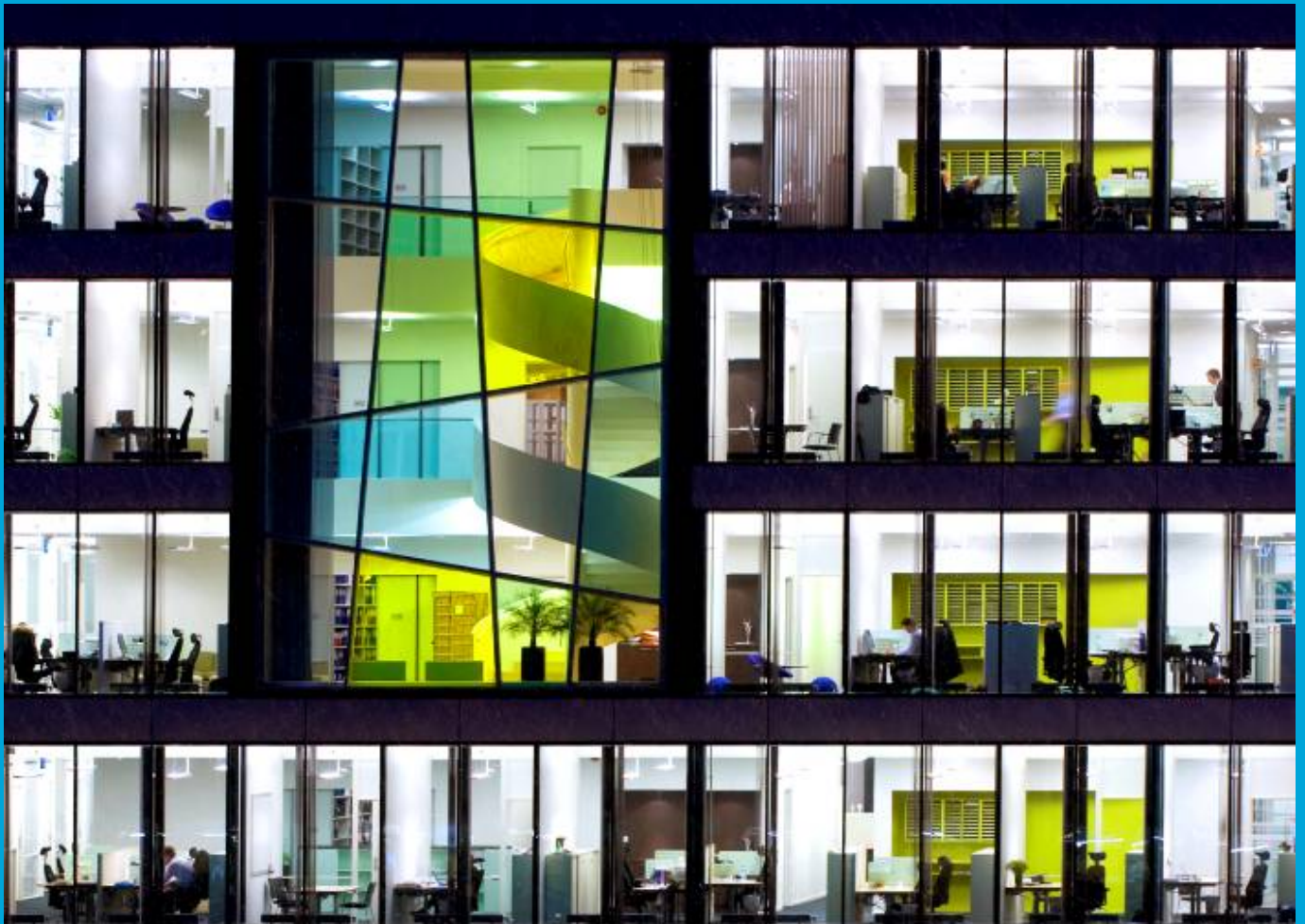


Evaluering av den statlige oljevernaksjonen etter grunnstøtingen av MV Full City 31. juli 2009

Kystverket

17.02.2010



Innholdsfortegnelse

HOVEDINNTRYKK	3
1 INNLEDNING.....	4
1.1 Mandat	4
1.2 Evalueringsmodell	4
1.3 Forbehold.....	6
2 ROLLER OG ANSVAR – BEREDSKAP MOT AKUTT FORURENSING	7
3 HENDELSESFORLØP – OLJEVERNAKSJONEN.....	9
3.1 Grunnstøtingen av MV Full City.....	9
3.2 Varsling.....	10
3.3 Opprettelse av en statlig oljevernaksjon	11
3.4 Oljevernaksjonens faser	12
3.5 Kystverkets ledelse av aksjonen	13
3.6 Håndtering av havarist	16
3.7 Opptak av olje i sjø	17
3.8 Strandrensefase.....	18
3.9 Miljøundersøkelser	21
3.10 Omfang og økonomiske estimater	21
4 HÅNTERINGSERFARINGER	23
4.1 Innledning	23
4.2 Oljevernaksjonen på sjø	23
4.3 Ledelse, kapasitet og metode - strandrenseaksjon	26
4.4 Samordning og informasjonsdeling.....	31
4.5 Ressursoversikt og logistikk.....	33
4.6 Informasjonsstrategi og mediahåndtering	35
4.7 Helse, miljø og sikkerhet	36
5 ENDRINGSBEHOV OG FORSLAG TIL TILTAK.....	37
5.1 Ett nasjonalt styringssystem for akutt forurensing	37
5.2 Organisering – deltakende organisasjoner	41
5.3 Kapasitet og dimensjonering.....	43
5.4 Oljevernmetoder	46
5.5 Administrativ støtte og styring.....	47
6 ØKONOMISKE OG ORGANISATORISKE KONSEKVENSER AV TILTAK	49
6.1 Styringssystem	49
6.2 Organisering, kapasitet og dimensjonering	49
6.3 Oljevernmetoder og materiell.....	50
6.4 Administrativ støtte og styring.....	50
6.5 Vurdering av konsekvenser knyttet til det enkelte tiltak	51
VEDLEGG 1 - EVALUERINGSKRITERIER.....	63
VEDLEGG 2 - INTERVJULISTE.....	65
VEDLEGG 3 – SPØRREUNDERSØKELSE.....	66
VEDLEGG 4 – ORGANISASJONSKART IUA.....	72

Hovedinntrykk

Den statlige oljevernaksjonen etter grunnstøtingen med MV Full City betegnes av deltakerne som vellykket. Status i dag tilsier at målene for aksjonen antas å kunne oppnås. Evalueringen har identifisert en rekke håndteringserfaringer, endringsbehov og forslag til tiltak som kan bidra til en forbedring av fremtidige oljevernaksjoner.

De viktigste læringspunktene er etter vår vurdering knyttet til samordning av oljevernaksjonen med hensyn til:

1. Tilrettelegge for et felles styringssystem for håndtering av akutt forurensing
2. Balansering av kapasitets- og dimensjoneringsforventninger mellom IUA og Kystverket

Tilrettelegge for et felles styringssystem for håndtering av akutt forurensing

Planverk for gjennomføring av oljevernaksjoner er etter vår vurdering fragmentert mellom de ulike aktører som deltok i oljevernaksjonen. Evalueringen tydeliggjør et forbedringspotensial knyttet til å utvikle et felles styringssystem som innebærer:

- Et felles planverk for gjennomføring av oljevernaksjoner
- Samordnet organisering og felles terminologi
- Tydelig opplæring og kommunisering av planverk og retningslinjer
- Kontroll av etterlevelse av styringssystemet

Balansering av kapasitets- og dimensjoneringsforventninger mellom IUA og Kystverket

Evalueringen viser at den gjensidige forventningen til hvilken kapasitet IUA og Kystverket forventer av hverandre ikke fullt ut er realisert i denne aksjonen.

Kystverket forventer at IUA i større grad selvstendig er i stand til å etablere og utføre oljevernaksjonen i egen region. Kystverket er dimensjonert til å kunne tilby en begrenset kapasitetsstøtte og bistand til IUA.

IUA har en begrenset kapasitet og det er svært få som har erfaring fra statlige oljevernaksjoner. IUA har begrensede ressurser til anskaffelse av utstyr og til å drive opplæring og øvelse. Oljevernaksjonen viste at IUA hadde behov mer støtte enn Kystverket kunne tilby. Dette i form av støtte til etablering og strategisk ledelse, administrativ støtte, miljøfaglig støtte, materiellfaglig støtte og metodefaglig støtte.

Evalueringen tilsier at det er behov for:

- En styrking av Kystverkets kapasitet for støtte til IUA
- At Kystverket gis et aktivt ansvar for kravstilling og oppfølging av IUA

1 Innledning

1.1 Mandat

31. juli 2009 grunnstøtte MV Full City. Det ble iverksatt en statlig oljevernaksjon som fremdeles pågår.

Kystverket har engasjert PricewaterhouseCoopers AS (PwC) til å bistå med å gjennomføre en evaluering av den statlige oljevernaksjonen. Evalueringen er gjennomført i perioden oktober 2009 til januar 2010.

Hensikten med evalueringen har vært å identifisere, bearbeide og presentere erfaringene som ble gjort under aksjonens akutt- og strandrensefase, med hensikt å gi grunnlag for organisatorisk læring. Erfaringer i denne forbindelse omfatter både områder som ble håndtert godt, og der det foreligger et forbedringspotensial.

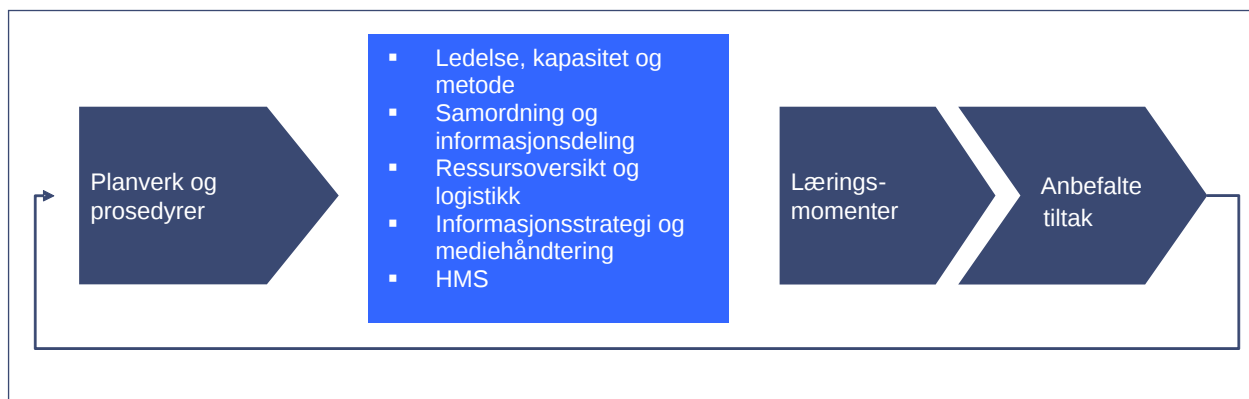
Evalueringen dokumenteres i en rapport for å beskrive:

- Hvordan oljevernaksjonens akutt- og strandrensefase ble håndtert
- En vurdering av vellykkede handlinger som bør implementeres i Kystverkets planverk, prosedyrer og annet
- En vurdering av forbedringspunkter som omfatter metode og tiltak for forbedring, samt eventuelle økonomiske konsekvenser og organisatoriske implikasjoner

Evalueringen er avgrenset fra å være en gransking av grunnstøtingens og oljeutslippets bakenforliggende årsaker og er heller ikke en evaluering av redningsaksjonen. Evalueringen er ikke foretatt som en revisjon av eventuelle avvik i forhold til lov eller forskrift, planverk eller styrende dokumenter. Evalueringen er avgrenset til denne konkrete aksjonen og er ikke en evaluering av Norges oljevernberedskap.

1.2 Evalueringsmodell

Evalueringen tar utgangspunkt i følgende modell:



Figur 1: Evalueringsmodell oljevernaksjonen etter grunnstøtingen av "Full City"

Evalueringsmodellen (se Figur 1) som er benyttet tar utgangspunkt i foreliggende planverk som beskriver oppgaver, roller, ansvar, fullmakter mv. Håndteringen av oljevernaksjonen er kartlagt og vurdert i henhold til definerte evalueringskriterier. På bakgrunn av vurderingen er det beskrevet læringsmomenter som er vesentlige for fremtidig håndtering. Læringsmomentene danner grunnlag for tiltak som kan implementeres i planverk, prosedyrer mv.

1.2.1 Evalueringskriterier

For å sikre en enhetlig evaluering av oljevernaksjonen ble det utarbeidet fem tematiske områder som det ble knyttet håndteringserfaringer til:

1. Ledelse, kapasitet og metode
2. Samordning og informasjonsdeling
3. Ressursoversikt og logistikk
4. Informasjonsstrategi og mediehandtering
5. Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

De fem tematiske områdene ble operasjonalisert og konkretisert (se vedlegg 1 – Evalueringskriterier).

1.2.2 Datagrunnlag

PwC har basert evalueringen på følgende datagrunnlag

Dokumentasjon fra hendelsen

PwC har innhentet logger, rapporter og øvrig dokumentasjon fra Kystverket, IUA og andre aktører i aksjonen.

Evalueringsrapporter fra aktørene i aksjonen

De sentrale aktørene i aksjonen har hatt anledning til å bidra i evalueringen gjennom utarbeidelse av rapport basert på mal fra PwC. Det er mottatt 18 rapporter fra funksjoner i Kystverket og eksterne virksomheter.

Evalueringsmøter

Kystverket har gjennomført to evalueringsmøter. Møtene ble gjennomført hos Kystverkets beredskapsavdeling i Horten. Internt evalueringsmøte for ansatte i Kystverket ble gjennomført 29. oktober 2009. Eksternt evalueringsmøte med deltakere fra IUA, Forsvaret, Kustbevakningen, Kystvakten, Fylkesmannen, mv. ble gjennomført 19. november 2009. PwC utarbeidet i forkant av evalueringsmøtene mal for presentasjon og momenter som skulle omhandles i deltakernes presentasjoner og deltok som tilhører på evalueringsmøtene.

Intervjuer

Det er gjennomført semistrukturerte intervjuer og gruppeintervjuer av totalt 30 personer; 12 personer fra Kystverket og 18 personer fra eksterne virksomheter (se vedlegg 2 - Intervjulist).

Spørreundersøkelse

Det er gjennomført en spørreundersøkelse til personell som deltok under oljevernaksjonen, herunder WWF. Spørsmålene er knyttet til kriteriene for evaluering av håndteringen; herunder ledelse, kapasitet og metode, samordning og informasjonsdeling, ressursoversikt og logistikk, og helse, miljø og sikkerhet.

Totalt 233 personer svarte på undersøkelsen. Dette utgjør en svarprosent på ca 65 % (se vedlegg 3 – spørreundersøkelse).

1.2.3 Dokumentasjon og analyse

Innhentet dokumentasjon er arkivert i elektronisk arkiv. Til analyse av dokumenter og informasjon, samt visualisering, er det i stor grad benyttet dataverktøyene Excel, i2 Analyst's Notebook og XMind.

Innkomne erfaringer er systematisert og analysert i henhold til de etablerte evalueringskriteriene. Det har blitt benyttet årsak-virkning analyser for å identifisere tiltak.

1.2.4 Kvalitetssikring

Det er gjennomført fortløpende kvalitetssikring av mottatt dokumentasjon, og Kystverket har kvalitetssikret rapporten før publisering.

1.3 Forbehold

Våre undersøkelser bygger utelukkende på og er begrenset til mandatet. Det har under arbeidet med undersøkelsene blitt avholdt en rekke møter med oppdragsgiver som fortløpende har blitt informert om fremdrift, evalueringstemaer, med mer.

Rapporten er utarbeidet med grunnlag i de opplysninger og den dokumentasjon som har vært gjort tilgjengelig. Vi fraskriver oss ethvert ansvar for mulige feil eller utelatelser som følge av at vi har mottatt uriktige, ufullstendige eller uverifiserbare opplysninger eller dokumentasjon.

Rapporten er skrevet for oppdragsgiver. PwC kan ikke gjøres ansvarlig overfor eventuell tredjepart.

2 Roller og ansvar – Beredskap mot akutt forurensning

Beredskapen mot akutt forurensning er bygget på privat beredskap, kommunal beredskap og statlig beredskap.

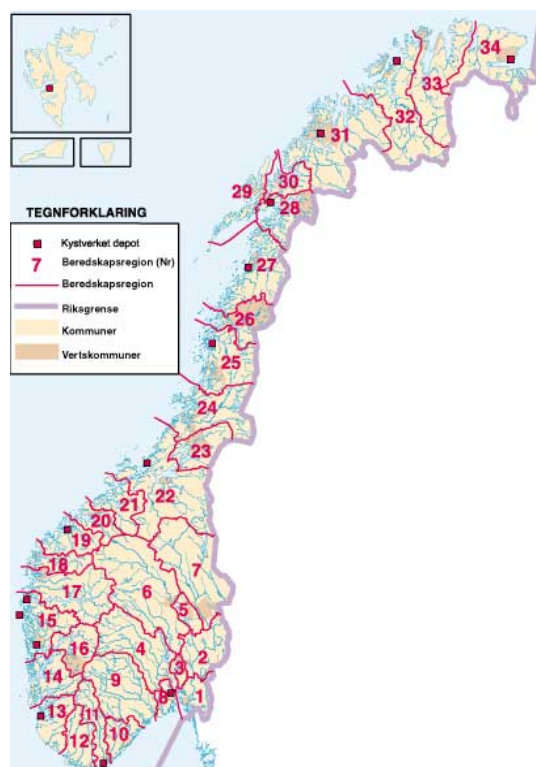
Privat beredskap

Den primære beredskapsplikten er tillagt private virksomheter. Virksomhet som kan medføre akutt forurensning skal sørge for en nødvendig beredskap for å hindre, oppdage, stanse, fjerne og begrense virkningen av forurensningen. Beredskapen skal stå i et rimelig forhold til sannsynligheten for akutt forurensning og omfanget av skadene og ulempene som kan inntreffe.¹

Kommunal beredskap

Kommuner skal sørge for nødvendig beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innen kommunen, og som ikke dekkes av privat beredskap.

Landets kommuner er organisert i 34 beredskapsregioner. Et Interkommunalt utvalg for akutt forurensning (IUA) i hver region ivaretar beredskaps- og aksjonsplikten. Den interkommunale beredskapen er dimensjonert for å håndtere mindre, akutte utslipp.



Figur 2: IUA regioner i Norge (Kilde: Kystverket)

¹ Lov om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven)

Landets IUA er dominert av brannvesenet, både med hensyn til ledelse og bemanning. Av 34 IUA er brannvesenet representert som leder eller nestleder i 31.

IUA i områder som kan bli berørt av forurensning av oljeutvinningsvirksomhet, har inngått beredskapsavtaler med Norsk oljevernforening for operatørselskap (NOFO). Avtalene innebærer økonomisk og faglig støtte fra NOFO, og forpliktende deltagelse i oljevernaksjoner ledet av operatørselskap.

Statlig beredskap ved Kystverket

Staten skal sørge for beredskap mot større tilfeller av akutt forurensning som ikke er dekket av kommunal beredskap eller privat beredskap. Kystverket har ansvaret for drift og utvikling av statens beredskap mot akutt forurensning, herunder statens aksjonsorganisasjon.

Kystverket skal kunne overta en aksjon helt eller delvis dersom den private eller kommunale beredskapen ikke strekker til. I slike tilfeller vil den private, kommunale og statlige beredskapen sammen bekjempe utslippet under ledelse av Kystverket. Kystverket har samarbeidsavtaler om bistand fra andre myndigheter og organisasjoner ved uønskede hendelser.

Den statlige beredskapen mot akutt forurensning skal:²

- *Iverksette nødvendige tiltak for å hindre og redusere omfanget av en forurensningssituasjon*
- *Unngå at en faresituasjon utvikler seg til en forurensningssituasjon*
- *Bekjempes med mekanisk utstyr tett ved kilden for å redusere spredning*
- *Bruke dispergeringsmidler i de tilfeller tiltaket kan gi en netto miljøgevinst*
- *Anvende og utnytte landets samlede og relevante beredskapsressurser fra staten, de private og kommunale beredskapsorganisasjoner*

Beredskapen bygger på følgende overordnede prioriteringer:

1. Liv
2. Helse
3. Sikkerhet
4. Naturressurser
5. Næringsinteresser

Tilsyns- og kravstillende myndighet

Klima og forurensningsdirektoratet (Klif) har tilsynsansvaret for beredskap mot akutt forurensning hos private virksomheter og i kommunene. Klif er kravstillende myndighet og skal kontrollere at beredskapen tilfredsstiller kravene i forurensningsloven og spesifikke beredskapskrav.

² <http://www.kystverket.no/?aid=9030860>

3 Hendelsesforløp – Oljevernaksjonen

3.1 Grunnstøtingen av MV Full City

Redegjørelsen for hendelsesforløpet ved grunnstøtingen er basert på Statens havarikommisjon for transport sine foreløpige undersøkelser.³

MV Full City ble sjøsatt ved Hakodate Dock Co. Ltd. (Japan) i januar 1995 og har siden vært operert av COSCO HK Shipping Co. Ltd. Fartøyet er registrert i Panama, og er klasset av Nippon Kaiji Kyokai (Class NKK).

23. juli 2009 fikk MV Full City ordre om å frakte mineralgjødsel fra Herøya til Puerto Quetzal i Guatemala. Planen var at MV Full City skulle gå til kai og begynne å laste om morgenen 1. august og det var derfor nødvendig at fartøyet ankret ved Såstein utenfor Langesund før det gikk inn.

30. juli kl. 0120 ankret og bunkret fartøyet utenfor Skagen, mens det var underveis til Herøya. Det var derfor nesten fullbunkret ved ankomst til Såstein ankerplass. Ved ulykkestidspunktet hadde fartøyet i følge Statens havarikommisjon for transport (SHT), ombord ca 1005 tonn tungolje og ca 120 tonn diesel.

Kl. 1450 ankret MV Full City ved Såstein ankerplass. Ankringsposisjonen ligger ca 0,9 nautisk mil fra nærmeste land. Sent på kvelden 30. juli ble været dårligere. Vinden økte til sterk kuling og bølgehøyden ble beregnet til 4-6 meter.

Kl. 2351 viser informasjon fra AIS (Automatic Identification System) at MV Full City begynte å drifte. Rundt kl. 0009 kom kapteinen opp på bro. Han kontrollerte fartøyet's posisjon og ga så ordre om å starte hovedmotoren umiddelbart. Fartøyet drev nå med en fart på 2-3 knop. Avstanden til land var nå mindre enn 0,3 nautisk mil.

Kapteinen forsøkte å få fartøyet i gang og ut av den farlige situasjonen. Dette mislyktes, og MV Full City grunnstøtte første gang ca kl. 0023. Hovedredningssentralen (HRS) på Sola ble varslet om ulykken kl. 0026 av lokal redningssentral. En redningsoperasjon ble iverksatt. Syv besetningsmedlemmer ble igjen om bord for å begrense og overvåke skadene på skipet, mens det øvrige mannskapet ble evakuert ved hjelp av helikopter rett etter kl. 0200.

Sterk vind og høy sjø gjorde at skadene på skipet økte utover natten før det la seg til ro på grunnene utenfor Såstein. Fartøyet fikk omfattende skrogskader som medførte oljeutslipp.

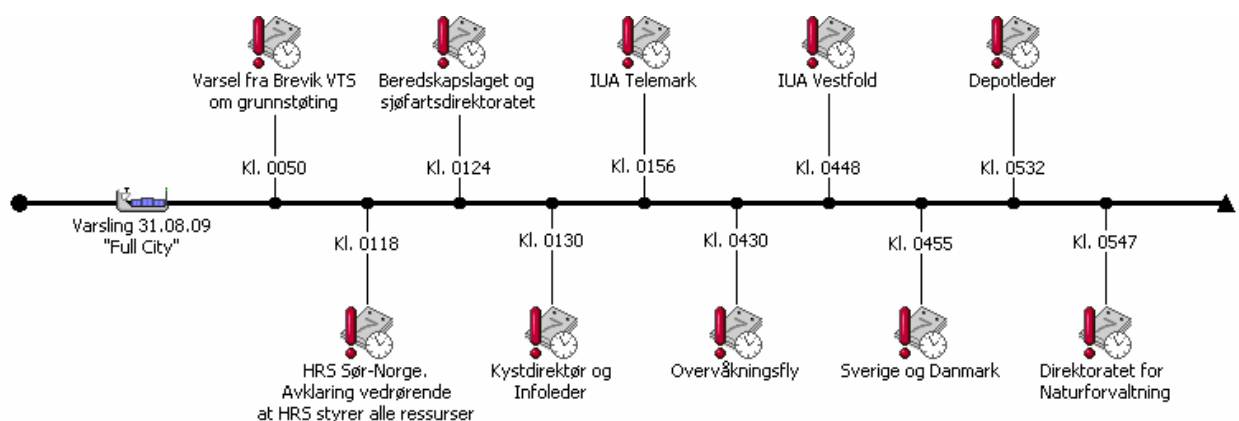
³ Foreløpig rapport om undersøkelse av MV FULL CITY – IMO No. 9073672, Grunnstøting ved Såstein 31. juli 2009, Statens Havarikommisjon for transport

3.2 Varsling

31. juli 2009 kl. 0050 mottok Beredskapsavdelingen i Kystverket varsling fra Trafikksentralen i Brevik om at MV Full City var grunnstøtt. Følgende ble loggført:⁴

"Full City" CS 3FRQ4 - grunnstøtt ved Såstein rett utenfor Langesund. 15 878 brt. Røft vær, tar inn vann i maskinrommet. KV "Nornen" på plass + 1 TB . HRS leder ops. 23 mann ombord. 1000 m3 IF 180, 130 MD (?). Fartøy i ballast.

Videre varsling ble foretatt som vist i Figur 3:



Figur 3: Oversikt over varsling natt til 31. juli 2009

Beredskapslaget bestod på dette tidspunkt av vaktleder, vakthavende, 2 beredskapsvakter og en losoldermann.

I løpet av den første uken ble Kystverkets aksjonsorganisasjon mobilisert som følger:

- Aksjonsleder
- 3 personer på Logistikk
- 2 personer på Operasjon
- 2 personer på Miljø
- 1 person på Vrak
- 1 person på Info
- 4 personer på Stab/økonomi

Videre ble håndteringsapparatet styrket med funksjoner som IKT, Juridisk, Økonomi og Informasjon.

⁴ Logg: 2009/31/024, Beredskapsavdelingen, Kystverket

3.3 Opprettelse av en statlig oljevernaksjon

Den statlige oljevernaksjonen ble iverksatt 31. juli 2009 med hjemmelsgrunnlag i Forurensingsloven. Oljevernaksjonen ble ledet av Kystverket, mens IUA Vestfold, Telemark og Aust-Agder ivaretok regional ledelse innen sine geografiske områder.

Skipssjef for kystvaktskipet KV Nornen ble utpekt som skadestedsleder for de sjøgående operasjoner (SKL-Sjø).

Oppdraget til IUA og SKL-Sjø var:

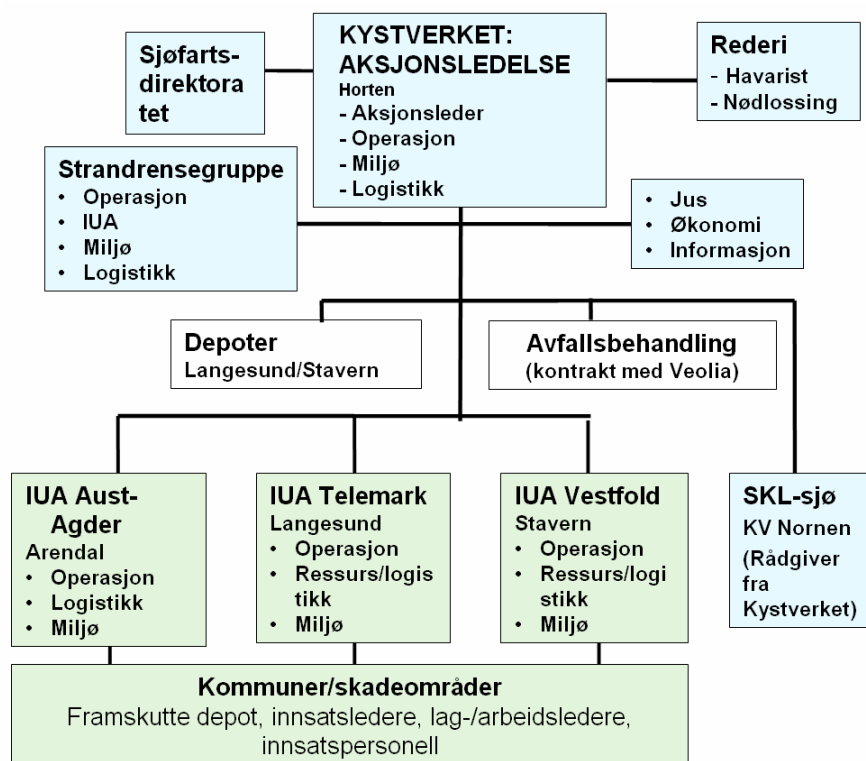
- Hindre at olje fra skipet når sårbare miljøressurser
- Iverksett leding og skjerming for å hindre inndrift til sårbare områder
- Opptak av frittflytende olje
- Hindre remobilisering av olje som har strandet
- Gjennomføre overvåking med helikopter, fly samt fra land og båt
- Skjerme sårbare områder og prioriterte rekreasjonsområder
- Sikre lensesystemene i forhold til forventet vær og vind
- Opptak av strandet olje
- Kontrollere at alle underlagte enheter har utarbeidet og dokumentert en HMS risikovurdering

En statlig oljevernaksjon innebærer at Kystverket etablerer en overordnet ledelse av aksjonen, gir råd og støtte til IUA og ivaretar ressursamordning og eventuell prioritering av tiltakene. I tillegg vil staten forskuttere alle utgifter, inkludert kommunenes. Kystverket er ansvarlig for å fremme et krav til skadevolder om refusjon av utgiftene. Kystverket stiller også krav til skipets eier angående oppfølging av havarist (kravstilling, tilsyn).



Figur 4: Full City" 2. august 2009 (Kilde: Kystverket)

Den statlige oljevernaksjonen ble organisert som følger:



Figur 5: Aksjonsorganisasjon for den statlige oljevernaksjonen etter grunnstøtingen av "Full City" (Kilde: Kystverket)

I tillegg til ovenstående organisering utnevnte Kystverket en egen HMS-ansvarlig og det ble opprettet en strandrensegruppe. Disse er ikke definert som egne funksjoner i eksisterende planverk, og har ved tidligere aksjoner vært en integrert del av Operasjon.

3.4 Oljevernaksjonens faser

Oljevernaksjonen er gjennomført i to hovedfaser. Akuttfasen ble gjennomført i tidsrommet 31. juli til 12. august, og strandrensefasen foregikk fra 12. august og utover.

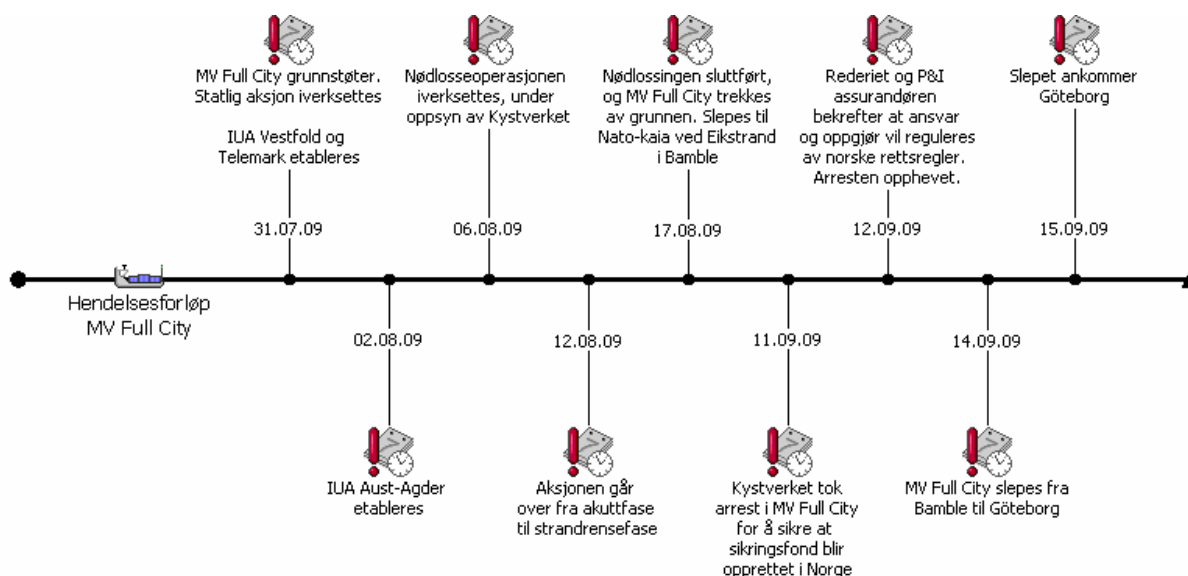
Akuttfasen er ikke definert i Kystverkets planverk. Kystverket beskriver akuttfasen som:⁵

"Bekjempning av olje som driver fritt eller er i fare for å gjøre det på hav, kyst- og i strandsonen, og som kan eller vil medføre betydelig forurensningsskade dersom det ikke iverksettes tiltak."

Strandrensefasen vil som det fremgår av navnet være rettet mot rensing av oljepåslag på land. Planlegging av strandrensearbeidet startes under akuttfasen og arbeidet iverksettes etter akuttfasen er avsluttet. Arbeidet foregår frem til miljømessige mål er oppnådd eller det av andre grunner besluttes at oljevernaksjonen skal stanses.

⁵ Definisjon oversendt 11. januar 2010 fra Kystverket

Figur 6 gir en oversikt over noen viktige hendelser under oljevernaksjonen:



Figur 6: Tidslinje med oljevernaksjonen

3.5 Kystverkets ledelse av aksjonen

Aksjonsordre og stabsmøter

Kystverket utarbeidet aksjonsordrer med tilhørende vedlegg for å gi føringer og prioriteringer for aksjonen. Aksjonsordrene ble utarbeidet av Operasjon og godkjent av aksjonsleder, og inneholdt hovedpunktene situasjon, oppdrag, utførelse, administrasjon og forsyningsledelse, samt samband.

Under aksjonen gjennomførte Kystverket løpende stabsmøter med deltagelse fra relevante aktører.

Innsatsordre og situasjonsrapporter

Under aksjonen utarbeidet IUA innsatsordrer/aksjonsplaner med føringer og prioriteringer innen eget IUA.

IUA rapporterte til Kystverket gjennom situasjonsrapporter. Det skulle rapporteres for aktivitet og hendelser de siste 24 timer og planer/forventning for de neste 24 timer.

Rapportmalene inneholdt områdene HMS (avvik og hendelser), kommandomessige forhold (samband og ledelse), operasjoner og spesielle hendelser, lokale miljømessige forhold (dyreliv/fauna/miljøsårbarhet), opptatt oljemengde i tonn/m³, ressurspådrag (kostnadsgeneratorer) og ressurser (personell/utstyr).

Rådgivning til IUA

Innenfor kapasiteten som var tilgjengelig bisto Kystverket med rådgivning til IUA, herunder:

- Miljøfaglig rådgivning
- Rådgivning i forbindelse etablering (strategi og ledelse)
- Økonomisk og administrativ
- HMS faglig rådgivning

Depotmannskaper

Kystverket har etablert en depotstyrke tilknyttet hvert av de statlige oljeverndepotene. Styrken består av 170 mannskaper som trener 4-5 dager to ganger årlig. Depotmannskapene har kontrakt med arbeidsgiver som sikrer at de kan bistå minimum 10 dager årlig

Depotmannskapene var i utgangspunktet trent for å bistå med å bemanne depot for å utstyre fartøy med oljevernutstyr til bruk på sjø. Under oljevernaksjonene etter Rocknes og spesielt Server ble depotstyrkene i stadig større grad benyttet i forbindelse med strandrensing, og i de senere år er derfor opplæringen styrket slik at depotstyrkene skal kunne bidra i den landbaserte oljevernaksjonen. Slik bistand vil bety at Depotmannskapene i større grad opptre utenfor Kystverkets organisasjon og deltar i mer langvarige håndteringar.

Strandrensegruppe

Basert på erfaringene fra Rocknes og Server aksjonene etablerte Kystverket en egen strandrensegruppe for å forberede, kartlegge påslag, vurdere og planlegge strandaksjonen. I tillegg skulle gruppen holde samlet oversikt over status og utvikling, bistå IUA i valg av metoder, prioriteringer, ressursplanlegging og renhetsgrad på de enkelte innsatsstedene, samt løpende rådgivning under aksjonen.

Gruppen arbeidet sammen med IUA for å kartlegge alle påslagsstedene for olje etter havariet. Det ble utarbeidet en plan med oversikt over registrerte påslag, befaringsrapporter og forslag til opprydningsmetode (m/ ressursoversikt m.v.).

HMS

Kystverket utpekte en egen HMS-ansvarlig. Vedkommende arbeidet hovedsakelig med oppfølging og bistand til den landbaserte oljevernaksjonen.

HMS-ansvarlig utarbeidet en HMS plan som ble vedlagt aksjonsordren og koordinerte HMS arbeidet mellom Kystverket, involverte IUA og hovedverneombud for kommunene.

HMS-ansvarlig fungerte også som rådgiver for IUA med følgende hovedoppgaver:

- HMS opplæring av lagledere i felt, herunder HMS perm med stillingsinstrukser for lagleder, innsatsleder og innsatspersonell i strandsone og leder fremskutt depot.
- HMS opplæring av frivillige og kontroll av at det var gitt tilstrekkelig informasjon om verneutstyr og HMS materiell og at dette var tilgjengelig.
- Innføring og informasjon om HMS perm og håndbok til alle involverte i aksjonen.
- Opprette kontaktnett mellom HMS ansvarlige og verneombud og HVO i involverte kommuner
- Sørge for at lokal og eller regional legevakt, bedriftshelsetjeneste og Arbeidstilsynet var informert om aksjonen og dets faremomenter for personell.

-
- Skaffe til veie og distribuere HMS sikkerhets datablad
 - Sørge for opplysning om og oppfølging av Rapport om uønsket hendelse-systemet (RUH), herunder avviksrappoter og legge inn i avvikssystemet for synergi.
 - Rådgiver i risikovurderinger og Sikker jobb-analyser (SJA)
 - Planlegge, gjennomføre og dokumentere vernerunder
 - Delta på stabsmøter og andre aktuelle møter

Frivillige

En vesentlig ressurs for en oljevernaksjon er frivillig personell eller personell henvist fra NAV. De frivillige ble midlertidig tilsatt i kommunen og inngikk i IUAs organisasjon.

3.6 Håndtering av havarist

Ansvaret for skipets eier omfattet nødlossing av olje og fjerning av havarist. Kystverket ga pålegg om tiltak og førte tilsyn med etterlevelsen av pålegg. Rederiet tegnet kontrakt med SMIT Salvage som benyttet Bukser og Berging som underleverandør. Nøddosseoperasjonen av Full City ble påbegynt 2. august 2009 under oppsyn av Kystverket og den første utpumpingen av olje startet 6. august. 17. august 2009 ble Full City slept til Nato-kai Ekstrand nord for Langesund.



Figur 7: Tømming av "Full City" (Kilde: Kystverket)

Kystverket tok 11. september 2009 arrest i skipet for å fremtvinge en bekreftelse på at ansvar og oppgjør i forhold til norske myndigheter skulle reguleres av norske rettsregler, inklusive ansvarsbegrensningsreglene. Eierne hadde på dette tidspunkt besluttet å slepe skipet til Göteborg. Det var dermed en risiko for at begrensningsfond kunne bli opprettet i Sverige. Ettersom de svenske ansvarsgrensene er langt lavere enn de norske, kunne norske myndigheter dermed risikere å få refundert vesentlig mindre av kostnadene knyttet til aksjonen. En bekreftelse på at ansvar og oppgjør skulle reguleres av norske rettsregler ble avgitt av representant for rederiet og P&I assurandøren den 12. september og arresten ble deretter straks opphevet.

Mandag 14. september ble skipet slept fra Ekstrand til Göteborg.



Figur 8: Slep av Full City til Göteborg (Kilde: Kystverket)

3.7 Opptak av olje i sjø

Innsatsen fra de maritime kapasitetene var i hovedsak delt inn i to faser. Første fase var en redningsaksjon ledet av Hovedredningssentralen (HRS). Kystvaktskipet KV Nornen ble tildelt rollen som OSC⁶ av HRS kl 00:47 31. juli 2009. Andre fase var selve oljevernaksjonen som fortsatte når redningsaksjonen ble avsluttet.

HRS besluttet at KV Nornen kunne stå fritt til å vurdere bistand i oljevernaksjonen 31. juli kl. 0931, så lenge de fortsatt kunne fylle OSC rollen. Da KV Nornen vurderte at havaristen lå stabilt og det ikke forelå fare for menneskeliv, ble personell overført MV Full City (politi/kystvakt) for å besikte, beslaglegge bøker og sikre fartøyet. Kystvakten overtok deretter som skadestedsleder for den sjøgående operasjonen av oljevernaksjonen (SKL-Sjø).

Fredag 31. juli 2009 kl. 1315 etablerte Kystverket en rådgiver til SKL-Sjø ombord KV Nornen. Rådgiverfunksjonen var ansvarlig for å være bindeledd mellom aksjonsledelse/operasjonsledelse og SKL-Sjø, samt å bidra til koordinering av ressurser på sjø og land (IUA). I tillegg til dette hadde rådgiverfunksjonen også oppfølging/tilsyn med aktiviteter pågående ombord på havaristen i dialog med aksjonsinspektør fra Sjøfartsdirektoratet.

Kystverkets prioritet i den første fasen var å hindre at olje fra skipet nådde sårbare miljøressurser, iverksette ledning og skjerming for å hindre inndrift til sårbare områder, opptak av frittflytende olje, hindre remobilisering av olje som hadde strandet, gjennomføre overvåking med helikopter og fly, samt fra land og båt, og skjerme sårbare områder.

Ressurser benyttet i den sjøgående operasjonen var blant annet:

- Kystverkets fartøyer (6 fartøy)

⁶ OSC-On Scene Coordinator, jfr The International Aeronautical and Maritime Search and Rescue Manual

-
- Kystvakten (3 fartøy – inkl 1.daughter-craft)
 - Svenske kystvakten (3 fartøy), samt overvåkingsfly
 - Sjøheimevernet (4), Skjærgårdstjenesten, lokale fartøyer, slepebåter mm.
 - Totalt ble det operert med 7 ulike opptakssystemer på sjø
 - Kystverket (2)
 - Kustbevakningen (3)
 - NOFO (1)
 - Current Buster (1)
 - Harbour Buster (1)
 - Oljelenser (ca 10 000 meter "vanlige" lenser, ca 55 000 meter absorberende lenser)
 - Øvrig oljevernutstyr som opptagere, sugebiler mm.
 - Overvåkingsutstyr: LN-HTD, helikopter

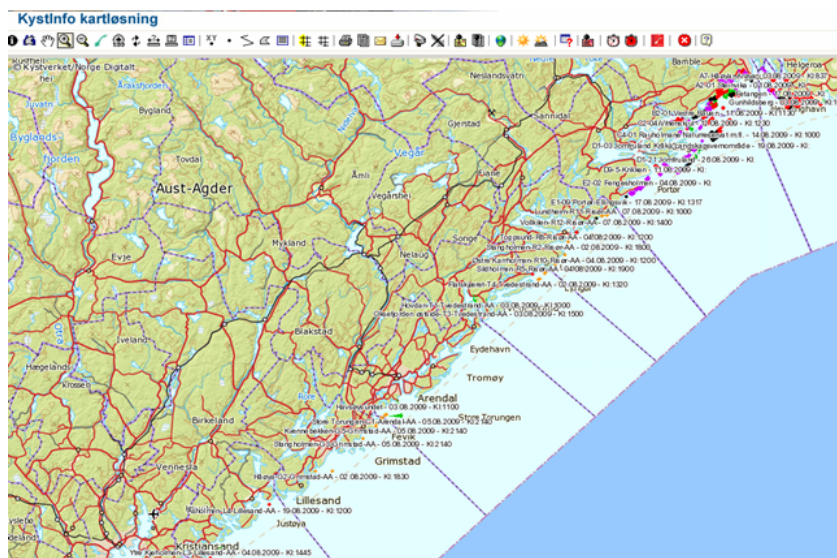
3.8 Strandrensefase



Figur 9: Oljeforurensede svaberg" (Kilde: Kystverket)

Strandrenseaksjonen ble lokalt ledet av IUA i Vestfold, Telemark og Aust-Agder. Flere områder var prioriterte av miljømessige hensyn og som viktige frilufts- og rekreasjonsområder, blant annet Mølen, Stråholmen, Rognstranda, Jomfruland. Området var til dels vær- og strømutsett.

Det ble registrert oljepåslag på omkring 190 steder, til sammen ca 70 km strandlinje. Mye av det som ble tilgriset var viktig geologisk naturarv der ulike geologiske lokaliteter medførte kompleksitet i rensearbeidet. For eksempel var fossilforekomster i kalkstein meget sårbare og måtte behandles varsomt med hensyn til mekanisk og kjemisk rengjøring.



Figur 10: Kartløsning med oversikt over oljepåslag" (Kilde:Kystinfo)

Aksjonens overordnede mål var at de forurensede strandområder skulle være ferdig rensert innen desember 2009. Målet ble satt ut fra at værforhold og mørke i vintermånedene mest sannsynlig ville vanskeliggjøre arbeidet. Detaljerte mål og prioriteringer ble fastsatt i samråd med vernemyndighetene (fylkesmannens miljøvernavdeling m.fl.). Regiongeologen for Buskerud, Telemark og Vestfold fylkeskommuner deltok i å utarbeide prosedyrer for strandrensningsarbeidet, blant annet gjennom utarbeidelse av rapporten "Oljesølskader på geologisk Naturarv og opprydding etter *Full City* havariet".

Strandrenseaksjonen tok vinterpause fra november 2009. Finrensingen vil fortsette fra mars 2010 der hvor dette anses å være nødvendig etter nye befaringer.

3.8.1 IUA Vestfold

I Vestfold er det Vestfold Interkommunale Brannvesen IKS som har ansvaret for IUA. De ble varslet om grunnstøtingen natt til 31. juli 2009 og IUA ble opprettet tidlig morgen samme dag. Organisering ble i hovedsak foretatt i henhold til planverket (se vedlegg 4 for organisasjonskart).

Aksjonsledelse ble først etablert i Tønsberg. Da det hovedsakelig var Larvik kommune som ble berørt, flyttet aksjonsledelsen den 2. august 2009 til Stavern.

IUA Vestfold utviklet etter hvert en slagkraftig organisasjon. De hadde tilgjengelig opp til 500 personer, mange av disse var sesongarbeidere. De frivillige ble ansatt og lønnet via Larvik kommune i henhold til retningslinjer ved statlige aksjoner.

IUA Vestfold utarbeidet et systematisk opplæringsprogram og administrative verktøy (som personellregistreringssystem) for å kunne ivareta det store antall frivillige. Det ble benyttet kasernerte brannmannskaper som lagledere. Videre bistod Sivilforsvaret med en logistikkansvarlig.

For IUA Vestfold var de prioriterte områdene for strandrenseaksjonen Fugleøya, Mølen, Nevlungstrand og Hummerbakken.

IUA Vestfold vil utarbeide en evaluering av aksjonen som mer detaljert vil beskrive deres erfaringer og hvordan oppgavene ble løst.

3.8.2 Telemark

IUA Telemark ble varslet om grunnstøtingen natt til 31. juli 2009 og etablerte IUA. IUA Telemark ble ledet av Havnesjefen i Grenland, men brannvesenet var sterkt representert. Brannvesenet i Telemark har erfaring med slukking av store skogbranner og har benyttet ledelsessystemet Enhetlig innsatsledelse (EIS).⁷ IUA Telemark valgt å bygge på denne organisasjonsformen under oljevernaksjonen i stedet for organiseringen som var etablert i IUA planverket. For å opprettholde likhet med aksjoner som mannskaper var kjent med, ble det også valgt å beholde EIS-terminologi. Terminologien innebærer variasjoner i funksjonsbetegnelser fra IUA planen (se vedlegg 4 for organisasjonskart).

Erfaringene fra skogbranner og bruken av EIS-organisering gjorde at brannvesenet hadde et etablert malsett til bruk for ledelse av organisasjonen. Dette ble tilpasset og benyttet i oljevernaksjonen. Eksempelvis ble det utformet daglige aksjonsordrer basert på disse malene.

IUA Telemark rettet gjennom Politiet, som var representert i IUA-ledelsen, anmodning om bistand fra Forsvaret. Det ble gitt bistand fra Heimevernet. I tillegg ble det gitt bistand fra brannvesenet i Buskerud og Oslo.

IUA Telemark fikk henvendelse fra mange frivillige. Ca 410 deltok i organisasjonen. Mange fikk langtidskontrakt (4 uker) i forståelse med NAV Bamble.

Status for IUA Telemark pr 1. desember 2009 viser at det er nedlagt 7 400 arbeidsdøgn i Bamble og Kragerø kommune. Inkludert i disse tallene er Forsvaret med 3 015 dagsverk og Sivilforsvaret med 116 dagsverk.⁸

3.8.3 Aust-Agder

I Aust-Agder er det Østre-Agder brannvesen IKS som har ansvaret for IUA. De ble varslet om å etablere IUA 1. august 2009 og startet da å forberede aksjonen. Forberedelsene innebar gjennomgang av utstyr og flytting av depot nærmere antatt aksjonssted. Depotet ble etablert i Risør. På søndag 2. august fikk IUA Aust-Agder beskjed om å sette stab.

Østre-Agder Brannvesen benyttet EIS-modellen under sin organisering av slokkearbeidet i den store skogbrannen i Froland i 2008, og valgte å benytte tilsvarende organisering under oljevernaksjonen (se vedlegg 4 for organisasjonskart). IUA organiseringen som var forutsatt i planverket ble dermed fraveket.

Det ble utarbeidet innsatsplaner og aksjonsordrer i henhold til EIS-maler.

Aust-Agder fikk vesentlig mindre oljepåslag enn i Vestfold og Telemark. IUA Aust-Agder kunne derfor utføre arbeidet i det vesentlige med egne brannmannskaper og trengte ikke vesentlig støtte fra Kystverket.

⁷ EIS-modellen stammer fra USA for håndtering av større skogbranner. Systemet er skalerbart og kan utvides og reduseres i takt med utviklingen av en hendelse. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap ønsker å innføre EIS i brannvesenet og Sivilforsvaret fra 2009 for å håndtere alle typer hendelser.

⁸ <http://www.fullcity.no/nor/IUA-Telemark/Mannskap-og-statistikk>

IUA Aust-Agder distribuerte lenser til alle kommuner, og det ble fortløpende vurdert utplassering av lenser for å minimere/ forhindre skader på spesielt sårbare områder, i henhold til liste utarbeidet av Fylkesmannen.

3.9 Miljøundersøkelser

Skipet hadde ca 1005 tonn tungolje (av typen IF 180) og ca 120 tonn diesel om bord. Denne type bunkersolje har egenskaper som danner oljeemulsjon inneholdende opp mot 60 % vann når den har ligget i sjøen 2-3 dager, avhengig av værforholdene.

Kystverket, i samarbeid med blant andre SINTEF og Havforskningsinstituttet, igangsatte etter grunnstøtingen miljøundersøkelser for å kartlegge omfanget av skader. SINTEF skal utføre oljeanalyser/-studier, og Havforskningsinstituttet skal utføre konsekvensstudier. Miljøundersøkelsene vil blant annet omfatte sjøfugl, sjøpattedyr, fisk og skalldyr (herunder mattrygghet), øvrige vannlevende organismer i vannmassene og på bunnen, organismer/økosystemer på strand og friluftsliv.

Miljøundersøkelsene er planlagt å kunne pågå til og med 2014, men vil avsluttes tidligere hvis konsekvenser ikke kan måles.

3.10 Omfang og økonomiske estimer

Nøkkeltall for oljeregnskapet er:⁹

Totalt om bord i Full City ¹⁰	1154 m ³
Opptatt olje gjennom sjøoperasjon	28 m ³
Opptatt olje gjennom strandoperasjon	74 m ³
Olje pumpet fra havarist	860 m ³
Gjenværende olje i miljøet ¹¹	191 m ³

Det antas at det er medgått 15-18 000 dagsverk under oljevernaksjonen

Oljevernaksjonen ble pr 27. november 2009, estimert til å beløpe seg til ca 234 millioner norske kroner.¹² Kostnader fordeler seg som følger:

Kostnad	Sum (1 000 kroner)
---------	--------------------

⁹ Alle innrapporterte tall er rapportert fra Veolia, og deres oljeregnskap. Tallene er ren olje beregnet ut fra oljeandel i avfallsfraksjonene og vannprosent i opptatt emulsjon.

¹⁰ Olje som ble rapportert fra rederiet at var ombord i havaristen

¹¹ En mengde olje fra havaristen lakk ut, og ble pumpet ut, av havaristen da den lå i dokk i Sverige. Mengden derfra er stor, men ennå ikke bekreftet. Dette kan føre til noe justering av tallene "Olje pumpet ut fra havarist" og "Gjenværende olje i miljøet".

¹² E-post fra Kystverket til PricewaterhouseCoopers av 27.11.09

Innleie av fartøy og båter	35 000
Overvåking	3 000
Oljevernutstyr	25 000
Transport, kaileie, kranleie, drivstoff, reparasjoner med mer	10 000
Rengjøring, avfallsbehandling, destruksjon	20 000
Kystverkpersonell, reiseregninger/variabel lønn	11 500
Faglig bistand miljø med mer	12 000
Depotstyrkene, andre	12 000
Oljeskadet fugl	1 500
IUA Vestfold	40 000
IUA Telemark	60 000
IUA Aust-Agder	4 000
Sum	234 000

4 Håndteringserfaringer

4.1 Innledning

I beskrivelsen av håndteringserfaringer er det valgt å skille mellom erfaringer fra oljevernaksjonen på sjø og oljevernaksjonen på land.

Håndteringserfaringene og hovedinntrykket synes vesentlig forskjellig. Årsaken til dette kan være at oljevernaksjonen på sjø i det vesentligste utføres av ressurser som er vel kjent med å opptre sammen, og som har felles erfaringer fra øvelser og tidligere aksjoner.

Håndteringserfaringene fra oljevernaksjonen på land synes i større grad å være preget av utfordringer knyttet til å etablere en, for deltakerne, ny type organisasjon innenfor et fagområde der de har begrenset erfaring.

4.2 Oljevernaksjonen på sjø

Sentrale læringspunkter

- Ledelse og koordinering av maritime enheter fungerte på en god måte
- Ulike tilnærminger til aksjonen fra IUA vanskeliggjorde en helhetlig situasjonsforståelse mellom land og sjø og enhetlig prioritering

4.2.1 Ledelse, kapasitet og metode

Ledelse

Maritime enheter har tradisjonelt god trening i koordinerte aksjoner. Gjennom den internasjonale sjøfartsorganisasjonen IMO¹³ er det utviklet prosedyrer for blant annet redningsaksjoner til havs. Disse legger grunnlaget for hvordan maritime enheter øver og bygger opp sine prosedyrer. KV Nornen har som militært fartøy også kapasitet og trening i å lede aksjoner i henhold til disse prosedyrene.

Det er også etablert internasjonale prosedyrer for oljevernaksjoner gjennom Bonn-manualen og København-avtalen. Planverk og prosedyrer øves gjennom nasjonale og internasjonale øvelser.

¹³ International Maritime Organisation

Sjøgående fartøyer ble underlagt SKL-Sjø. Kystverket avga en rådgiver til SKL-Sjø (KV Nornen). Da vedkommende bodde i Tromsø, tok det noe lengre tid å få rådgiver om bord enn hvis det hadde vært rådgiver tilgjengelig nærmere aksjonsstedet.

Kystverket har utarbeidet en funksjonsplan med sjekkliste for SKL-Sjø. Funksjonsplanene er ikke godt nok tilgjengeliggjort for Kystvakten siden den kun foreligger i Kystverkets interne beredskapsplan.

Funksjonsplanen for rådgiver SKL-Sjø er beskrevet i samarbeidsavtalen mellom Kystvakten og Kystverket og er en del av KYBAL¹⁴, og skal være tilgjengelig i fartøyets KYBAL-perm.

Rådgiver SKL-Sjø ble etablert for å bistå SKL-Sjø/Skipssjef med oljevern faglig kompetanse, sikre informasjonsflyt, tilgang til logger, nettverk og koordinering mellom aksjonsledelsen og SKL-Sjø, samt innsikt i Kystverkets planverk. Dette var viktig blant annet fordi Kystvakten ikke har tilgang til Kystverkets operative planverk.

SKL-Sjø opplevde et stort ansvar både som skipssjef for eget fartøy og som leder av oljevernaksjonen på sjø.

Kapasitet

De første to døgnene var det behov for fartøy og lensemateriell. Med de begrensede ressurser som var tilgjengelig, ble det prioritert å innringe havaristen. Dersom det hadde vært bedre tilgang på havgående lensemateriell kunne det vært startet oljeoppsamling allerede fredag ettermiddag/kveld.

Svenske fartøy måtte vente på diplomatisk klarering før inngang i norsk farvann. Dette medførte en forsinkelse på svensk deltakelse.

Metode

SKL-Sjø opplevde at informasjonen de mottok om oljeobservasjoner var preget av at den ikke var tilstrekkelig analysert og verifisert. Blant annet mottok SKL-Sjø store mengder bilder, som tok lang tid å laste ned.

Sveriges måte å utnytte overvåkningsflyet viste seg meget effektiv. En operatør om bord på flyet hadde til oppgave å observere hvor oljen befant seg og dirigerte fartøyer inn mot der oljen befant seg.

SKL-Sjø opplevde at IUA ikke hadde tilstrekkelig kompetanse til bruk av oljevernutstyr og kapasiteter om bord på sjøgående fartøy. Tildelte ressurser ble derfor ikke godt nok benyttet til samle opp olje i bukter og viker.

4.2.2 Samordning og informasjonsdeling

Initial varslingsgikk i følge SKL-Sjø raskt og effektivt. Siden hendelsen skjedde midt i fellesferien, var det noe lavere tilgjengelighet for ressurspersoner og aktører. På den annen side skjedde hendelsen i sentrale deler av Østlandet, der det er god tilgjengelighet på ressurser.

¹⁴ Kystberedskap og Aksjonsledelse (KYBAL) er en kystberedskapsplan utarbeidet for å sikre hurtig aksjonering i situasjoner hvor ansvarlig fagetat ikke har organisasjon eller ressurser tilgjengelig for øyeblikkelig handling. Forsvaret vil da ta ledelse og koordinere tilgjengelige ressurser inntil ansvarlig fagetat overtar.

SKL-Sjø hadde gode erfaringer med å gjennomføre korte statusmøter for nye deltakere i aksjonen. Møtene ble gjennomført pr VHF og telefon.

SKL-Sjø måtte forholde seg til de enkelte IUA-ledere. Koordineringen ble vanskelig gjort siden IUA håndterte aksjonen forskjellig og at IUA hadde begrenset kunnskap om sjøgående kapasiteter. Det ble derfor utfordrende å etablere en felles situasjonsforståelse og vanskelig for SKL-Sjø å foreta prioriteringer for innsatsen, herunder å koordinere IUAs sjøgående enheter i strandsonen med øvrig sjøgående aksjon.

Innkalling av Sjøheimevernets (SHV) styrker ble gjort uten at dette var koordinert med SKL-Sjø. SHV styrkene ble tilført IUA etter ønske, men ble etter hvert underlagt SKL-Sjø som del av den sjøgående operasjonen. Kommandomessig var SHV ledet av SHV stab i Stavern. SHV planla med et fremskutt ledd i Langesund, som ikke var ønskelig fra SKL-Sjø.

Der var uklar rollefordeling internt i Kystverket om hvem som skulle ivareta dialogen med havaristen. Skipsvrakseksjonen i beredskapsavdelingen ivaretok kontakt med rederi og bergingsselskap i starten. I denne perioden hadde ikke SKL-Sjø tilstrekkelig informasjon om det som foregikk om bord på havaristen. Dialogen med SMIT Salvage ble av SKL-Sjø ikke oppfattet som optimal.

Kystverket sendte POLREP¹⁵ til Kustbevakningens sentrale ledelse, Men POLREP ble ikke videresendt svenske fartøy. En medvirkende årsak til dette var, ifølge Kustbevakningen, at skipet Langeland forliste samme natt, og det oppstod en forveksling mellom "Langesund" og "Langeland".

Kystverk Rederi har konkrete oppgaver i oljevernberedskapen, og oljevernutstyr er også stasjonert på Oljevern 01-04. Kystverket Rederi har oppgitt at bredere øvelseserfaring kunne gjort fartøy og mannskaper bedre forberedt for en oljevernaksjon med hensyn til utstyr, prosedyrer og koordinering mv.

4.2.3 Ressursoversikt og logistikk

KV Nornen fikk solid og avgjørende materiellfaglig bistand fra Kystverket. Logistikkstøtten var i perioder noe uoversiktlig. Det ble etablert et fremskutt depot, men det var utfordrende å ha god oversikt over tilgjengelig materiell, herunder hvor materiellet befant seg og når materiellet var ankommet depotet for henting. I ett tilfelle gikk det en periode der materiellet var ankommet for henting, uten at det var gitt beskjed til KV Nornen.

4.2.4 Informasjonsstrategi, media og publikumshåndtering

SKL-Sjø hadde en begrenset rolle for håndtering av media. Media ble håndtert av Kystverket sentralt. Ved flere tilfeller ble det fra medias side blandet mellom Kystverket og Kystvakten.

4.2.5 Helse, miljø og sikkerhet

HMS hadde høyt fokus i hele perioden. Kystvakten har tradisjonelt høy fokus på HMS og dette fungerte bra under aksjonen. SHV var i mindre grad forberedt på HMS-utfordringene i en oljevernaksjon. De hadde ikke vernebekledning og var lite informerte. Disse ble orientert ombord på Kystvakten. HMS var tema på alle møter, og ble satt høyt på dagsorden.

¹⁵ Standardmelding Pollution Report

4.3 Ledelse, kapasitet og metode - strandrenseaksjon

Sentrale læringspunkter

- IUA hadde begrenset erfaring med oljevernaksjoner og behov for operativ styring og støtte fra Kystverket
- Det var utfordrende for Kystverket å ivareta strategisk styring av oljevernaksjonen
- IUA opererte med ulik organisering og tilnærming

4.3.1 Spørreundersøkelse

Deltakerne i spørreundersøkelsen mente i all hovedsak at ledelse, kapasitet og metode ble håndtert godt under oljevernaksjonen. Spesielt opplevde deltakerne at eget bidrag under aksjonen var viktig, og at de hadde tilstrekkelig kompetanse til å utføre oppgavene. Det var også en gjennomgående oppfatning om at aksjonen ble gjennomført målrettet, og at det ble benyttet effektive og miljøvennlige metoder for å samle opp olje på sjøen.

Imidlertid opplevde Kystverket i mindre grad enn andre aktører å ha tilstrekkelig bemanning under aksjonen. De frivillige var mindre fornøyd enn andre aktører med organisering av ledelsen under aksjonen. De frivillige var også mindre fornøyd med bruk av effektive metoder for å hindre at oljen skulle spre seg til andre steder.

4.3.2 Ledelse og organisering

Organisering i Kystverket

Kystverket etablerte seg i hovedsak i henhold til gjeldende planverk. Det ble i tillegg etablert en HMS-ansvarlig, samt en strandrensegruppe. HMS og strandrensegruppen er ikke definert som egne funksjoner i eksisterende planverk.

HMS-ansvarlig ble skjermet fra andre arbeidsoppgaver og gitt mulighet til å følge opp både interne og eksterne aktører, og tilrettelegge for samordnet håndtering av HMS. Kystverkets etablerte HMS-system ble benyttet under aksjonen. Det er en felles oppfatning fra deltakerne i aksjonen at HMS har vært godt ivaretatt.

Strandrensegruppen ga miljø- og metodefaglig rådgivning til IUA. Den ble ansett som en viktig ressurs for IUA. Tilbakemeldingene fra deltakerne i aksjonen tyder på at det er behov for en tydeligere rolle- og ansvarsfordeling mellom strandrensegruppen og Operasjon i Kystverket. I perioder ble det fra IUA forventet at Strandrensegruppen skulle ha beslutningsmyndighet på vegne av Kystverket. Dette spesielt etter at Kystverket hadde begynt å demobilisere sin øvrige aksjonsorganisasjon.

Operativ ledelse

Tilbakemeldingene fra deltakerne i oljevernaksjonen tyder på at det forventes en sterkere tilstedeværelse fra Kystverket hos IUA, der Kystverket i større grad samordner og koordinerer IUA som opptrer under oljevernaksjonen. Behovet er spesielt fremtredende under etableringen av aksjonen. Det er fremhevet at høyere tilstedeværelse på aksjonsstedet vil øke Kystverkets forståelse for situasjonen og utfordringene som skal løses, og at Kystverket dermed kan gi bedre tilpasset støtte.

Strategisk ledelse

Sentrale ledere i Kystverket har beskrevet flere utfordringer knyttet til strategisk ledelse, herunder:

- Omfanget av aksjonen og det antall aktører som deltok
- Stabsmøtene bar preg av å være informasjonsmøter for deltakerne. Det ble utfordrende å skape struktur i møtene med det antall personell og organisasjoner som deltok
- Kystverket hadde ikke tilstrekkelig kapasitet til å analysere innkommende situasjonsrapporteringer og effekten av tiltak som var iverksatt. Derfor var det vanskelig å være i forkant av situasjonen og beslutte strategier og nye tiltak
- Justeringer i strategi og tiltak ble kommunisert til deltakende organisasjoner i form av nye aksjonsordrer. Aksjonsordrene ble imidlertid oppfattet som et mindre egnet verktøy for å kommunisere justeringer, da de i kunne oppfattes som statiske gjennom aksjonen. Det er også pekt på at aksjonsordrene ble perifere i stabsmøtene

Organisering av IUA

IUA Telemark og IUA Aust-Agder etablerte seg i henhold til EIS. I henhold til deres vurderinger oppnådde de slik en raskere etablering av operativ funksjonalitet.

Kystverket har reagert på at det ble benyttet en organisering som avvek fra IUA organiseringen og med en viss forskjell i begrepsbruk fra IUA planverket, og det er pekt på at dette kompliserte samhandlingen.

IUA Vestfold etablerte seg i henhold til IUA planverket og mente at denne organiseringen fungerte godt under aksjonen.

4.3.3 Kapasitet

4.3.3.1 Kapasitet hos Kystverket

Forventningene til Kystverket

Erfaringene fra aksjonen viser at det er store forventninger til Kystverkets kapasitet som aksjonsleder. Kystverket er forventet til å:

- Fungere som strategisk og taktisk leder av aksjonen
- Tilby operativ støtte til IUA
- Tilby metode, materiell og miljøkompetanse
- Være en administrativ tilrettelegger for at IUA skal kunne oppbemanne betydelige ressurser i løpet av kort tid
- Tilby og anskaffe utstyr og materiell
- Sikre at det arbeides forsvarlig med hensyn til helse, miljø og sikkerhet

Kystverket har i planverket definert en rolle som rådgiver til Skadestedsleder-land. Oppgaven er definert til å ivareta følgende hovedfunksjoner:¹⁶

- *"Være bindeledd mellom aksjonsledelsen og IUAs ledelse vedrørende oppfølging av aksjonsordre med henhold på bla. annet prioriteringer, metodevalg, ressursstyring og økonomi.*
- *Oppdatere seg om situasjonen*
- *Gi faglig råd og veiledning til AKL, IUA og andre samarbeidsparter.*
- *Påse og bidra til at besluttede tiltak iverksettes.*
- *Medvirke til opprettelse av strandrensingsgruppe(er)"*

Kystverket har uttrykt at det under oljevernaksjonen var avgrenset kapasitet til å bistå med rådgivere overfor IUA. Kystverket innhentet derfor eksterne personer som inngikk som rådgivere, men erfaringene tyder på at det er behov for forhåndsdefinert personell som er selektert og utdannet til bistå IUA som rådgivere.

Det er en gjennomgående tilbakemelding internt i Kystverket og fra IUA, at Kystverket burde hatt en sterkere tilstedeværelse i IUA for å sikre at forventningene ble innfridd, og for å støtte IUA spesielt i innledningsfasen av oljevernaksjonen.

Kystverkets beredskapsavdeling

Kystverkets beredskapsavdeling består av 40 stillingshjemler (herav 6 vakante stillinger som skal besettes). I tillegg til beredskapsoppgaver har de ansatte oppgaver i forbindelse med kurs og øvelser, utredninger og konkrete prosjekt (eks. hevingen av U-864).

Det har de senere årene vært et generasjonsskifte i Kystverket på grunn av naturlig avgang. Personellens operative erfaring er i så måte betydelig redusert ved at gjennomsnittlig erfaring med oljevernaksjoner er redusert. Mange av Kystverkets ansatte deltok i sin første statlige oljevernaksjon.

Depotmannskaper

Det var varierende grad av tilfredshet hos IUA med hensyn til bistanden fra Kystverkets depotstyrker. Erfaringene tyder på at IUAs forventninger til depotstyrkene ikke alltid var i overensstemmelse med den faktiske kompetansen som styrkene er gitt. Samtidig er det understreket at depotstyrkene er en viktig ressurs for IUA, og at det til dels ble gitt meget verdifull bistand.

Tilbakemeldingene fra IUA er at kort tjenestevarighet for depotmannskapene medførte hyppig rullering av mannskaper og reduserte kontinuitet i organisasjonen.

4.3.3.2 Kapasitet hos IUA

Kapasitet

IUA som har deltatt i aksjonen har hatt begrenset kompetanse om organisering av oljevernaksjoner, metodikk og materiell. De aktuelle IUA har ikke deltatt i statlige oljevernaksjoner tidligere, og har heller ikke etablert eget IUA under en hendelse. IUA har vært finansiert av egne medlemskommuner og har ikke avtaler med eller mottatt støtte fra NOFO. Finansieringen har variert mellom de ulike regionene, men det har i utgangspunktet vært lite ressurser til øvelser, materiell og kompetanseutvikling.

¹⁶ Kystverkets beredskapsplan, Funksjonsplan – Rådgiver (SKL/Land)

Erfaringene tyder på at det er begrenset koordinering med hensyn til hvilke kapasiteter IUA skal inneha på lokalt/regionalt nivå, og hvilke kapasiteter som skal samordnes/koordineres av Kystverket på nasjonalt nivå. IUA har svært ulike ressurser og dermed også ulik evne til å utøve oppgaver og ansvar i en statlig aksjon. Det etterlyses klarere krav til hvilke forventninger og krav som skal stilles til det enkelte IUA med hensyn til kapasitet og beredskap i forhold til statlige oljevernaksjoner.

Klif er kravstiller og fører tilsyn med IUA. I følge IUA er kravene avgrenset til at de skal ha etablert ett planverk som er godkjent av Klif. I følge IUA er det heller ikke stilt dimensjonerende krav til materiell, kompetanse eller personell.

IUA har under oljevernaksjonen hatt betydelig behov for støtte og avklaringer fra Kystverket, særlig under etableringen og akuttfasen. Denne støtten må anses vanskelig å forutse siden Kystverket ikke har hatt noen rolle i kravsetting eller tilsyn med IUA.

Bemanning

De ulike IUA har under oljevernaksjonen benyttet svært ulike strategier for rekruttering, opplæring og benyttelse av frivillige. IUA Vestfold har oppgitt betydelig gevinst ved å rekruttere frivillige blant utenlandske sesongarbeidere. Dette sikret dem et betydelig antall frivillige som har bidratt gjennom store deler av aksjonen. IUA Vestfold utarbeidet også et standardisert utdanningsopplegg som gav frivillige nødvendig opplæring i metodikk og HMS.

IUA Aust-Agder benyttet i stor grad egne brannmannskaper. På grunn av omfanget av forurensing i deres region var det lite behov for å benytte frivillige.

IUA Telemark benyttet frivillige blant annet gjennom NAV og kommunene. De har oppgitt forbedringspotensial i forbindelse med sin håndtering av frivillige.

IUA Telemark fikk bistand gjennom Heimevernet ved at det ble rettet bistandsanmodning gjennom politiet. Bistanden ble av IUA Telemark vurdert som vesentlig, men det ble påpekt at det var behov for lengre rulleringsperioder for mannskapene for å sikre høyere grad av kontinuitet.

Det ble gitt verdifulle bidrag fra frivillige organisasjoner. WWF sitt bidrag med trente mannskaper gjennom den frivillige oljevernberedskapen "Ren Kyst" var viktig. Men også andre frivillige organisasjoner som Greenpeace, ornitologiske foreninger og andre frivillige organisasjoner gav viktige bidrag under gjennomføringen av aksjonen.

4.3.4 Metode

IUA har pekt på at strandrensegruppen fungerte godt og gav viktig bistand til IUA. Aksjonen viste at det er et behov for styrket kompetanse i strandrensing i IUA, eksempelvis i forbindelse med spyling av forskjellig typer kystlinje. Det er rapportert om gode erfaringer knyttet til bruk av geologisk kompetanse for utarbeidelse av prosedyrer for strandrensearbeidet.

Erfaringene fra aksjonen viser at det er behov for å utarbeide bedre dokumentasjon for bruk i strandaksjonen, eksempelvis befaringskjema mv. Det er også fremkommet behov for bedre kompetanse blant annet hos lagledere.

Aksjonen viste at det er behov for metodeutvikling av strandrensemidler. Uttesting av strandrensemidler (laboratorietest og felttest) måtte foregå under aksjonen for at kjemiske strandrensemidler kunne tas i bruk.

4.4 Samordning og informasjonsdeling

Sentrale læringspunkter

- **Samordning – den vesentligste utfordringen**
- **Deltakerne hadde varierende situasjonsbilde**
- **Kystinfo – et viktig virkemiddel som kan videreutvikles**

4.4.1 Spørreundersøkelse

Deltakerne mente i all hovedsak at varsling og aksjon ble gjennomført i henhold til planverket. Det var en gjennomgående opplevelse av at det var god informasjon om det totale situasjonsbildet i oljevernaksjonen, at miljømålene var tydelig kommunisert og at det var egnede verktøy for stabsarbeid.

Deltakerne var i mindre grad fornøyd med hvordan planverket på forhånd var koordinert mellom organisasjonene, og samordning og koordinering av aksjonen, samt rutiner for samarbeid mellom organisasjonene.

Depotstyrken opplevde i mindre grad enn de andre aktørene at det ble gitt nødvendig informasjon for å gjennomføre oppgavene.

4.4.2 Samordning

En samordnet oljevernaksjon

Den vesentligste utfordringen under oljevernaksjonen synes å ha vært å gjennomføre en samordnet aksjon, der deltakerne opptrer omforent og koordinert.

De tre IUA har løst sine oppgaver med forskjellige strategier. En stor grad av selvstendighet er nyttig ved at det gir eierskap til oppgavene som skal løses. Imidlertid gir en stor grad av selvstendighet utfordringer med hensyn til styring, ressursfordeling og erfaringsoverføring mellom regionene.

Kystverket oppga at de burde hatt en bedre kontakt med Fylkesmannens miljøvernavdelinger i tidlig fase av aksjonen for å samordne miljøprioriteringer og forventninger til måloppnåelse.

Samordning mellom IUA og kommunene

Medlemskommunene hadde ikke tilstrekkelig kjennskap til IUAs ansvar og rolle under oljevernaksjonen og den gjensidige samarbeidsforpliktelsen mellom kommunene. Dette ga utfordringer med hensyn til å få bistand og gi ressurser til oljevernaksjonen.

Koordinering av HMS arbeid

HMS-arbeidet ble av deltakerne oppfattet som samordnet av Kystverket. Det ble påpekt at Kystverket hadde etablert et styringssystem og var tilstede for å bistå med etablering av HMS-rutiner regionalt.

Bruk av statlige forsterkningsressurser

Heimevernet og Sivilforsvaret ble brukt av IUA Telemark under aksjonen. Det var ikke en overordnet strategi fra Kystverket om bruk av disse forsterkningsressursene under aksjonen. Det er pekt på at innkalling av forsterkningsressurser bør koordineres gjennom Kystverket.

Fuglevask som del av oljevernaksjonen

Planverket for oljevernaksjonen omhandlet ikke håndtering av oljeskadet fugl. Temaet fikk stor oppmerksomhet gjennom media, og det ble under aksjonen besluttet tiltak for vasking av sjøfugl. Det er fremkommet en faglig uenighet med hensyn til aktørenes oppfatning av prioritering, metodebruk og verdi av dette arbeidet. Det faglige ansvaret tilligger Direktoratet for Naturforvaltning og Mattilsynet, og det er påpekt et behov for sterkere koordinering mellom disse og Kystverket.

4.4.3 Informasjonsdeling

Deltakerne har pekt på at aktørene opptrådte med et til dels varierende situasjonsbilde. Det er uttrykt behov for ett felles område som inneholdt oppdatert situasjonsoversikt, ressursoversikt, organisasjonskart og kontaklinformasjon kunne gi et viktig bidrag for å danne ett felles situasjonsbilde.

Kystinfo får god tilbakemelding, men det er påpekt mangler med applikasjonen, særlig i starten av aksjonen. Applikasjonen ble oppdatert og videreutviklet under aksjonen. Bruken av Kystinfo bidro til å skape et felles situasjonsbilde, og applikasjonen ble et felles arbeidsverktøy, et verktøy for å dele informasjon og som kunne benyttes til å informere publikum og media.

MOB-kartene ble brukt for å registrere strandpåslag, men det er påpekt at disse ikke alltid var detaljerte nok som et grunnlag for prioritering.

4.4.4 Stabsverktøy

Stabsarbeid i Kystverket var preget av arbeidskrevende rutiner. Det var ikke et integrert system for logging, arkivering og kommunikasjon (brev, e-post, med mer).

4.5 Ressursoversikt og logistikk

Sentrale læringspunkter

- Ulik oppfatning av om ressursene ble riktig fordelt
- Oversikt over materiell og personellressurser kan forbedres
- Behov for rammeavtaler for noen typer utstyr

4.5.1 Spørreundersøkelse

Deltakerne var middels fornøyd med rutine for viderefremidling av ressursbehov. De var tilsvarende fornøyd med oppfølgingen av ressursanmodninger, og med fordelingen av ressurser.

Deltakerne var mindre fornøyd til oversikt over tilgjengelige ressurser, samt om behov og kostnad ble undergitt en vurdering før anskaffelse. Respondentene var godt fornøyd med forpleiningen under oljevernaksjonen.

Spesielt frivillige var mindre fornøyd med ressursstyring og logistikk. Depotstyrken var mindre fornøyd med oversikten over tilgjengelige ressurser enn de andre deltakerne. IUA Vestfold var i langt større grad kritisk til hvordan ressursene ble fordelt enn IUA Telemark. Dette kan forklares med at hoveddepotet ble plassert i Langesund. IUA Vestfold oppfattet at materielle dermed ble lettere tilgjengelig for Telemark og at de ble gitt en form for eierskap til depotet.

4.5.2 Ressursoversikt og logistikk

Kystverket er ikke fornøyd med oversikten over tilgjengelig materiell og personellressurser under oljevernaksjonen.

Det har blitt pekt på at Kystverket ikke hadde etablert gode nok rammeavtaler for å sikre rask levering av utstyr, lenser, bark, verneutstyr mv til IUA (gjelder Vestfold). Imidlertid er hovedinntrykket fra deltakerne i aksjonen at det var tilstrekkelig utstyr til å gjennomføre aksjonen.

4.5.3 Økonomistyring

Det er uttrykt behov for å forbedre økonomistyring både i Kystverket og i IUA. Det er pekt på at Kystverket ikke har god nok oversikt over pådratte kostnader og kostnadsestimat. Kystverket har uttrykt at det er ikke er tilstrekkelig kontroll med hvilke kostnader som IUA kan utløse.

Fra IUA er det pekt på et behov for retningslinjer fra Kystverket om hvordan de skal regnskapsføre utgifter slik at kan genereres enhetlige oversikter over forbruk. Økonomirapporteringen er ikke tilpasset det kommunale systemet.

4.6 Informasjonsstrategi og mediahåndtering

Sentrale læringspunkter

- Tilrettelagt for god informasjon til media og publikum
- Stor grad av åpenhet
- Behov for bedre samordning av informasjonsarbeidet

Aktørene har gitt uttrykk for at informasjonsarbeidet oppfattes som vellykket. Det er utarbeidet og tilgjengeliggjort mye informasjon for media, publikum og berørte. Imidlertid mener både IUA og Kystverket at informasjonsarbeidet burde vært bedre samordnet.

Kystverket publiserte løpende informasjon på Kystverkets nettsider. IUA valgte å etablere en felles portal (www.fullcity.no) som gav oversikt over oljevernaksjonen og inneholdt praktisk informasjon til publikum. Publikum og media ble gitt tilgang til deler av funksjonaliteten, herunder kartløsningen og oversikter og status for oljepåslag. Slik ble det kommunisert en åpenhet om aksjonen samtidig som det reduserte pågangen fra media.

Tilnærmingen og virkemidlene som er blitt benyttet fra aktørene har vært forskjellig. Det sterkeste mediepresset var sannsynligvis rettet mot Telemark, siden det var her grunnstøtingen skjedde og havaristen var lokalisert. IUA Telemark valgte på bakgrunn av hvordan de oppfattet mediepresset, en svært aktiv informasjonsstrategi. De oppfattet at det her var uenighet mellom dem og Kystverkets informasjonsavdeling om mediestrategien. IUA Telemark etterlyste tilstedeværelse fra Kystverkets informasjonsavdeling som var lokalisert i Ålesund. De oppfattet at det her var uenighet mellom dem og Kystverkets informasjonsavdeling om mediestrategien. IUA Telemark etterlyste sterkere tilstedeværelse fra Kystverkets informasjonsavdeling.

Kystverket utarbeidet ikke en skriftlig overordnet informasjonsstrategi for oljevernaksjonen.

4.7 Helse, miljø og sikkerhet

Sentrale læringspunkter

- Godt ivaretatt og samordnet
- Sterk arbeidsbelastning
- Behov for raskere analyser av olje

4.7.1 Spørreundersøkelse

Deltakerne i spørreundersøkelsen mente i all hovedsak at helse, miljø og sikkerhet ble håndtert godt under oljevernaksjonen.

Deltakerne var middels fornøyd på spørsmål om det var en klar forståelse av arbeidstidsbestemmelsene og om disse ble fulgt. Spesielt Kystverket og de frivillige var mindre fornøyd med forståelsen knyttet til arbeidstidsbestemmelsene.

4.7.2 Ivaretagelse av HMS

HMS arbeidet ble av deltakerne oppfattet som samordnet og godt ivaretatt av Kystverket. Det ble påpekt at Kystverket hadde etablert et styringssystem og var tilstede for å bistå med etablering av HMS-rutiner lokalt. Imidlertid er det registrert mangelfull ivaretagelse av HMS hos enkelte leverandører.

Både Kystverket og IUA har rapportert om sterk arbeidsbelastning under etablerings- og akuttfasen av aksjonen.

Kystverket mente det tok for lang tid å få svar på analyseresultater fra oljeprøver. Her var det behov for raske avklaringer på spørsmål om oljens giftighetsgrad. Det er pekt på at det tok lang tid før enkelte områder ble sperret av, noe som medførte sekundærforurensing.

5 Endringsbehov og forslag til tiltak

De viktigste læringspunktene er etter vår vurdering knyttet til samordning av oljevernaksjonen med hensyn til:

1. Tilrettelegge for et felles styringssystem for håndtering av akutt forurensing
2. Balansering av kapasitets- og dimensjoneringsforventninger mellom IUA og Kystverket

5.1 Ett nasjonalt styringssystem for akutt forurensing

5.1.1 Felles planverk

Erfaringene fra oljevernaksjonen viser at planverket i for liten grad var koordinert og samordnet mellom de deltakende organisasjoner. Deltakerne har ikke tilgang til Kystverkets planverk. Under oljevernaksjonen ble det etablerte planverket i varierende grad benyttet og det ble gjort flere justeringer i organisasjonsmodell, funksjonsroller og terminologi.

IUA var i for liten grad forberedt for etablering av en oljevernaksjon og hadde ikke et oppdatert planverk. Det måtte derfor benyttes mye ressurser og tid for å etablere egen organisasjon.

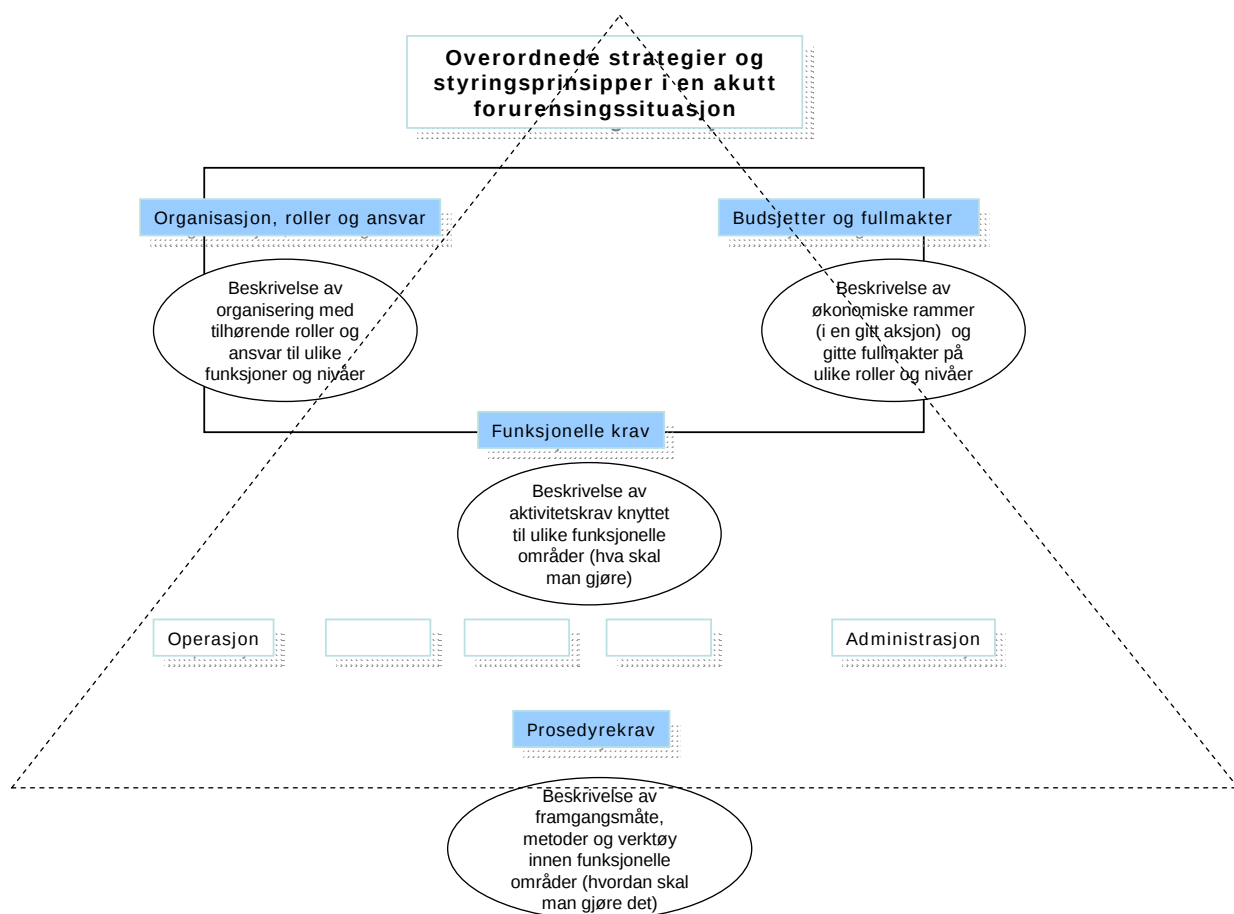
En samordnet aksjon krever at det benyttes et etablert planverk som er koordinert og tilgjengelig for deltakende organisasjoner. Dette er vesentlig for å bidra til forutsigbarhet, balanserte kapasitetsforventninger og felles rolle og ansvarsforståelse.

Forslag til tiltak

Kystverket bør i samarbeid med aktuelle aktører utarbeide et felles nasjonalt planverk for akutt forurensing og felles oljevernaksjoner. Planverket bør omfatte internasjonale, nasjonale, regionale og lokale ressurser i en oljevernaksjon, være tilgjengelig for alle aktørene, og beskrive deres rolle, ansvar og prosedyrer.

Planverket bør tilrettelegges i et felles styringssystem som sikrer struktur og tilgjengelighet av styrende dokumenter, og aktivitetskrav på ulike nivåer i forbindelse med en akutt forurensingssituasjon.

Figur 11 gir en illustrasjon av et helhetlig styringssystem som integrerer en hierarkisk oppbygging av styrende dokumenter.



Figur 11: Illustrasjon av et helhetlig styringssystem – (pyramide)

Styringssystemet bør bestå av overordnede prinsipper og policyer for håndtering av en akutt forurensingssituasjon, hvordan organisasjon, roller og ansvar er fordelt på ulike nivåer og hvilke rammer og fullmakter som er gitt. Likeledes bør alle aktivitetskrav knyttet til de ulike funksjonelle områdene utvikles videre og integreres sammen med (eventuelle) prosedyrekrav, metodebeskrivelser og/eller maler og verktøy.

Styringssystemet bør også underlegges et fastsatt vedlikeholdsregime som bestemmer hvordan styrende dokumenter vedlikeholdes og oppdateres, hvordan nye/oppdaterte versjoner formidles og implementeres og hvordan eierskapet til systemet forvaltes.

5.1.2 Differensiere planverket for ulike faser av oljevernaksjonen

Kystverket har overordnet definert to faser under en oljevernaksjon, akutfase og strandrensefase.

IUA har beskrevet utfordringene som vesentlig forskjellig for disse to fasene. Dette skyldes i hovedsak at akutfasen for IUA oppfattes som en etableringsfase der de på kort tid skal etablere en ny og omfattende organisasjon. Etableringsfasen vil for IUA kunne pågå lengre enn en akutfase slik den er definert.

Etter at akutfasen er definert som avsluttet, vil Kystverket avhengig av aksjonens omfang gradvis påbegynne en nedtrapping av sin aksjonsorganisasjon samtidig som dedikerte enkeltpersoner skal gis et oppfølgingsansvar for IUA. Dette kan skje i perioder der IUA fremdeles har behov for avklaringer og

beslutninger fra Kystverket. Under denne aksjonen blir dette illustrert ved at det ble forventet at Kystverkets strandrensegruppe, opprinnelig opprettet som en rådgivergruppe for IUA, skulle kunne ta beslutninger på vegne av Kystverket.

Forslag til tiltak

Kystverket bør i planverket definere tydeligere faseinndelinger og vurdere sin organisering og bemanning med hensyn til å ivareta deltakernes behov for tilgjengelig operasjonsledelse i ulike deler av operasjon.

5.1.3 Organisering for håndtering av oljeskadet sjøfugl

Planverket for oljevernaksjonen omhandler ikke håndtering av oljeskadet sjøfugl. Det utførende ansvaret for denne delen av aksjonen tilhører Direktoratet for naturforvaltning, men Kystverket vil ha en samordnende oppgave for å integrere direktoratets ansvarsområder i oljevernaksjonen.

Forslag til tiltak

Planverk for håndtering av oljeskadet fugl som inneholder krav til beredskap, ansvarsforhold, retningslinjer, rutiner og materiellbehov bør integreres i styringssystemet for gjennomføring av oljevernaksjoner. Kystverket bør ta initiativ overfor Direktoratet for naturforvaltning for å få utarbeidet planverket.

5.1.4 Informasjons- og mediastrategi

Aktørene har gitt uttrykk for at informasjonsarbeidet oppfattes som vellykket, imidlertid mener både IUA og Kystverket at informasjonsarbeidet burde vært bedre samordnet.

Det er ikke utformet en overordnet informasjonsstrategi som beskriver prioriteringer med hensyn til organisering, rutiner, målgrupper, ansvar og roller mv.

Forslag til tiltak

Det bør utformes en overordnet informasjons- og mediestrategi som inneholder overordnede prioriteringer, retningslinjer og rutiner som skal ligge til grunn for informasjonsarbeidet i en aksjon.

5.1.5 Felles situasjonsbilde

Aktørene har gitt tilbakemelding om at det ikke ble etablert et tilstrekkelig felles situasjonsbilde. Kystverkets videreutvikling av Kystinfo er betegnet som et viktig virkemiddel som bidro til et mer felles informasjonsbilde.

Forslag til tiltak

Kystverket bør tilrettelegge for et felles prosjektområde som aktørene har tilgang til. Prosjektområdet kan eksempelvis inneholde gjeldende aksjonsordre, situasjonsrapporter fra deltakerne, referat fra stabsmøter, organisasjonsoversikter og kontaktinformasjon. Det kan også være hensiktsmessig at Kystverkets veiledere, rapporteringsmaler, med mer kan være tilgjengelig fra prosjektområdet. Dette bør ses i sammenheng med en videreutvikling av et felles styringssystem som beskrevet ovenfor.

Kystverket har etablert Kystinfo som inneholder et geografisk grensesnitt til situasjonsoversikter med videre. Det kan vurderes om overnevnte prosjektområde kan være aktuelt som en videreutvikling av funksjonaliteten i Kystinfo.

5.2 Organisering – deltakende organisasjoner

5.2.1 Organisering av IUA

Organisering forutsatt i planverket ble i varierende grad benyttet. For at aksjonen skal fungere optimalt gjennom alle faser, er det vesentlig at oppgaver, roller og ansvar er definert og klargjort gjennom samordning og koordinering mellom Kystverket og IUA. Det vil antakelig alltid være nødvendig med justeringer og tilpasninger i den aktuelle situasjonen både lokalt og i Kystverket, men organisasjonsmodellen bør være satt opp på en slik måte at vesentlige oppgaver, roller og ansvar er koordinert mellom nivåene for å kunne gi rask iverksetting både i Kystverket og i IUA.

IUA er i nåværende form sterkt dominert av brannvesenets ressurser, både med hensyn til ledelse og bemanning. Det er derfor mange hensyn som taler for at IUAs organisering bør følge brannvesenet. Det vil imidlertid være en utfordring at brannvesenets organisering vil variere mellom de enkelte kommuner.

Organiseringen bør i hovedsak være generisk og felles for alle IUA, men det bør kunne utøves noe lokal frihet for å sikre at IUA kan benytte en organisering de er vant til å benytte.

Forslag til tiltak

Kystverket bør iverksette en prosess som involverer Klif (kravstiller IUA) og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (tilsynsmyndighet for brannvesenet) med formål å oppdatere IUAs organisasjonsmodell. Kystverket og IUA bør ha en samordnet organisering, herunder terminologi, funksjonsbetegnelser, med videre.

5.2.2 Funksjoner i Kystverkets stab

Under aksjonene har det blitt iverksatt endringer i Kystverkets aksjonsorganisering og det er etablert nye funksjoner som bør vurderes implementert i Kystverkets organisasjon. Det gjelder i første rekke HMS-funksjon og Strandrensegruppen som ble etablert på annen måte enn som forutsatt i planverket.

Strandrensegruppen ga viktig og nødvendig miljø- og metodefaglig rådgivning til IUA. Det er ikke etablert særavtaler med Kystverkets personell og således ikke avklart om hvorvidt tilsvarende støtte kunne blitt gitt i større geografisk avstand fra Horten.

Forslag til tiltak

Kystverket bør vurdere å videreføre HMS som en egen funksjon og bør også vurdere om vedkommende skal rapportere direkte til aksjonsleder.

Kystverket bør vurdere å formalisere og videreføre strandrensegruppen. Det bør vurderes om det skal inngås særavtaler eller opprettes beredskap for å sikre bistand uavhengig av hvor hendelsen finner sted.

5.2.3 Organisering av SKL-Sjø

Det har under evalueringen vært diskutert hvorvidt Kystverkets personell skal kunne benyttes som SKL-Sjø, eller om Kystverket kun skal opptre som rådgiver SKL-Sjø. Det er i Kystverkets beredskapsplan ikke utarbeidet en funksjonsplan for rådgiver SKL-Sjø.

Forslag til tiltak

Kystverket må vurdere formalisering og standardisering av funksjonen SKL-Sjø, herunder også en fristilling av funksjonen i forhold til skipssjefsrollen. SKL-Sjø og rådgiver SKL-Sjø bør beskrives i planverket, herunder kompetansekrav til funksjonene og eventuelt krav til den plattform SKL-Sjø skal operere fra. Det bør legges til rette for at funksjonene må kunne deles/rulleres av flere personer i en innledningsfase når trykket er høyest.

Til sammenlikning har større militære maritime operasjoner embarkert en leder som har ansvar for operasjonen på et kommandofartøy med en skipssjef. Skipssjefens ansvar er avgrenset til eget fartøy, samt eventuelt gruppeansvar. En fristilling av SKL-Sjø fra rollen som skipssjef medfører at SKL-Sjø kan benytte det best egnede fartøy for å ivareta rollen som koordinator og leder. Plattformen bør velges på bakgrunn av at skipet har best mulig system for situasjonsoversikt, samband og logistikk. Størrelsen på aksjonen bør avgjøre om rollene som SKL-Sjø og skipssjef bør innehas av samme person.

5.2.4 Koordinering av IUAs kystressurser

Det var under aksjonen ulik situasjonsforståelse mellom deltakende IUA og mellom IUA og SKL-Sjø, blant annet grunnet manglende kompetanse hos IUA. Dette vanskeliggjorde prioritering av bistand fra SKL-Sjø. Sjøheimevernet ble innkalt uten at dette var koordinert med SKL-Sjø.

Forslag til tiltak

Kystverket må vurdere om SKL-Sjø skal ha ansvar for å koordinere IUAs fartøyer opp mot den sjøgående aksjonen, eller om ansvaret skal ivaretas av Kystverket v/Operasjon. Dersom SKL-Sjø skal gis et slikt ansvar kan det vurderes om SKL-Sjø kan etablere en koordinator overfor IUA.

5.3 Kapasitet og dimensjonering

5.3.1 Kystverkets kapasitet til å utføre strategisk ledelse

Etableringen av aksjonen var svært intensiv, og omfattet opprettelse av en sjøgående aksjon parallelt med tre parallelle oljevernaksjoner på land. Med så høy aktivitet ble det utfordrende å ivareta den strategisk ledelsen av aksjonen.

Forslag til tiltak

Kystverkets bør vurdere dimensjonerende krav til sammensetning og drift av sin operative stab for å sikre at den er tilfredsstillende bemannet.

Kystverket bør gjennomgå planverket med hensyn til arbeidsform og møtestruktur for å ivareta strategisk ledelse av aksjonen (stabsmøter). Møtestruktur bør også omfatte informasjonsmøter med bredere deltakelse.

Kystverket bør gjennomgå format på aksjonsordrene for å tilpasse disse til bedre å fungere som styringsdokument.

5.3.2 Kystverkets kapasitet til operativ støtte overfor IUA

Ingen av IUA som var involvert i oljevernaksjonen har tidligere vært etablert og har begrenset erfaring med å gjennomføre oljevernaksjoner. Deltakerne i oljevernaksjonen har pekt på at hovedutfordringen ikke var tilgang til oljevernmateriell eller kvaliteten på materiellet, men derimot kompetansen til å kunne benytte dette optimalt for å få et mest mulig effektivt oljeopptak. IUA har uttrykt at det var et sterkt behov for å få tilgang til erfarne rådgivere fra Kystverket som kunne bidra til etablering av oljevernaksjonen.

På bakgrunn av frekvens i antall oljevernaksjoner er det stor sannsynlighet for at fremtidige aksjoner vil omfatte IUA som tidligere ikke har vært etablert.

Med hensyn til bistand fra Kystverket er det påpekt at det kan være vanskelig å få oversikt over tilgjengelig kompetanse, samt hvilken kompetanse det tildelte mannskap innehar.

Forslag til tiltak

Kystverket bør øke rådgiverkapasiteten som kan tilbys andre aktører. Rådgiverne bør være forhåndsdefinert personell som er selektert og utdannet. Rådgiverapparatet bør være i henhold til dimensjonerende risikoanalyser slik at det er tilstrekkelig til å kunne gi bistå flere IUA.

Rådgiverapparatet bør omfatte kompetanse innenfor:

- Organisering, etablering og ledelse av oljevernaksjon, herunder økonomistyring
- Miljø
- Utstyr
- Metodikk for gjennomføring av strandrenseaksjoner

Det er ulike modeller for hvordan støtteapparatet kan etableres, eksempelvis ved å utvide Kystverkets rådgiverkapasitet eller ved å etablere et IUA støtteteam sammensatt av personell fra IUA med spesiell kompetanse og erfaring fra oljevernaksjoner.

Kystverket bør vurdere om det kan etableres kompetanseoversikt for mannskapsressurser som vil være tilgjengelig for en statlig oljevernaksjon.

5.3.3 Depotstyrkenes kapasitet

Erfaringene fra hendelsen viste ulik tilfredshet med støtten fra Kystverkets depotstyrker. Depotmannskapene har tradisjonelt hatt oppgaver knyttet til utrustning av sjøgående fartøy. Det er først de siste årene at det har vært en dreining til strandrenseoppgaver. Avgrenset tjenestevarighet for depotmannskapene medførte lavere grad av kontinuitet i strandrenseaksjonen.

Forslag til tiltak

Kystverket bør videreføre utdanning med hensyn til å tilpasse depotmannskapene til den landbaserte oljevernaksjonen. Parallelt med dette bør antall depotmannskaper og tjenestevarighet vurderes.

Kystverket bør videre vurdere hvordan depotmannskapene blir introdusert for IUA og innplasseres i organisasjonen. Dette for å sikre at IUAs forventninger til styrken er realistisk og at depotmannskapene gis rolle og ansvar i henhold til deres kompetanse.

5.3.4 IUA – krav til kapasitet og dimensjonering

Det er etterlyst klarere krav til hvilke forventninger som skal stilles til det enkelte IUA med hensyn til kapasitet og beredskap i forhold til statlige oljevernaksjoner.

I dag er det Klif ivaretar rollen som kravstiller og tilsynsmyndighet overfor IUA. Kystverket som leder en statlig oljevernaksjon er ikke gitt en rolle for å bidra til å koordinere planverket mellom IUA og Kystverket.

Forslag til tiltak

Kystverk bør gis et aktivt ansvar for kravstilling og oppfølging av IUA. Det bør her vurderes om Kystverket skal overta Klifs rolle som tilsynsfører og kravsetter til IUA slik at planverk og kapasiteter er bedre koordinert og samordnet med hensyn til gjennomføring av statlige oljevernaksjoner. Alternativt bør det vurderes om Kystverket skal gi klarere føringer på hvordan IUAs planverk må være utformet og implementert for å være tilpasset en statlig aksjon.

Det bør også vurderes om det skal gis mer detaljerte dimensjonerende krav til IUA.

5.3.5 Kapasitetsstøtte – frivillige mannskaper og frivillige organisasjoner

De frivillige organisasjonene er pekt ut som en meget verdifull ressurs som bidrar med utdannede og trente mannskaper med erfaring fra tidligere oljevernaksjoner. Kystverket har etablert en intensjonssavtale med WWF som bistod i aksjonen. Under aksjonen bistod også andre frivillige organisasjoner og gav et viktig bidrag.

Forslag til tiltak

Kystverket bør vurdere om det kan være aktuelt å utvide omfanget av eksisterende avtaler og eventuelt også opprette avtaler med andre organisasjoner.

5.3.6 Benyttelse av Kystverkets Rederi fartøy

Kystverk Rederi har konkrete oppgaver i oljevernberedskapen, og oljevernutstyr er også stasjonert på Oljevern 01-04. Kystverket Rederi har oppgitt at bredere øvelseserfaring kunne gjort fartøy og mannskaper bedre forberedt for en oljevernaksjon med hensyn til utstyr, prosedyrer og koordinering mv

Forslag til tiltak

Kystverket bør inkludere Kystverk Rederi sine fartøyer aktuelle øvelser i den grad dette er mulig.

5.4 Oljevernmetoder

5.4.1 Bruk av luftressurser

De svenske ressursene benyttet fly til direkte å dirigere fartøyer mot områder med størst oljetetthet.

Forslag til tiltak

Kystverket bør formalisere prosedyrer og trene norske aksjonsenheter i bruk av luftressurser (fly/helikopter) i et fast prosedyreverk. Det bør også arbeides videre for utvikling av bedre teknologi på fly som eksempel IR utstyr, samt dataoverføringssystemer (downlink) for rask overføring av situasjonsbilde mellom luftressursene og SKL-Sjø/Aksjonsledelsen. Dette må også ses i sammenheng med situasjonsforståelse i hele aksjonen, der enhetlige data/GIS systemer med enkel overføring av informasjon kan integreres.

5.4.2 Miljøkompetanse

Aksjonen viste at det er et behov for å styrke kompetanse og videreutvikle metoder for strandrens. Det er et ønske om at metodeutvikling for strandrensing foregår i forkant av aksjoner.

Geologikompetanse ligger ikke i nåværende planverk for oljevernaksjoner. Strandrensing er i all vesentlighet å rense geologisk materiale av ulike typer. Den geologiske kompetansen som ble benyttet i aksjonen bidro til å tilpasse metodebruken for ulike typer materiale.

Forslag til tiltak

Kystverket må se på egne rutiner for metodeutvikling og metodevalg, samt tilrettelegging av kompetanseheving generelt innen oljevern.

Dokumentasjon for bruk i strandrenseaksjonen må vurderes. Kystverket arbeider med å etablere en "strandrensehåndbok" som vil inneholde informasjon om hvordan befare/dokumentere, arbeidsmetoder, prioriteringer, enkel organisasjonsteori og faktaforklaringer på forhold i forbindelse med oljeforurensing. Det bør gjennomføres opplæring for IUA basert på denne.

Kystverket må sikre at geologiske hensyn ivaretas ved metodevalg og prioritering under strandrensearbeidet.

5.5 Administrativ støtte og styring

5.5.1 Ressursstyring

Behovene for anskaffelser av varer og tjenester vil bl. a. avhenge av kompetanse hos tilgjengelig personell i Kystverket og IUA, samt depotenes lagerbeholdning av aktuelt utstyr. Kartleggingen av erfaringer tyder på at det er behov for å vurdere hvilke krav som stilles til kommunenes/IUA beredskap sett i forhold til statlige depoter og kapasiteter/kompetanse i en aksjon.

Under aksjonen vil det være behov for anskaffelser og det etterlyses klarere retningslinjer for hvordan anskaffelsesprosedyrene skal etterleves, samt at etablerte rammeavtaler knyttet til forventede utstyrskategorier vil kunne effektivisere anskaffelsesprosessene, samtidig som man etterlever regelverket for offentlige anskaffelser.

Forslag til tiltak

Kystverket bør arbeide videre med å utvikle sin anskaffelsesstrategi der blant annet lagerbeholdning, bruk av rammeavtaler og logistikkorganisering bør være sentrale elementer.

Likeledes bør det utvikles et bedre materiellregnskapssystem som sikrer en lett tilgjengelig oversikt over beholdning og vareflyt både for Kystverket, IUA og de sjøgående enhetene. Det vil kunne forbedre oversikten over anskaffelsesbehov, samtidig som det vil kunne gi bedre total ressursutnyttelse ved at det til enhver tid er tilstrekkelig og oppdatert informasjon i sanntid. Samme materiellsystem vil kunne inneholde løsninger for elektronisk bestilling og forvaltning av materiell gjennom hele logistikkjeden.

Det bør på tilsvarende måte utvikles et personellforvaltningssystem som til enhver tid viser en oversikt over depotmannskaper og deres kompetanse. Dette vil kunne frigjøre ressurser og øke graden av ressursutnyttelse ved bedre logistikk under en aksjon.

Økt bruk av etablerte rammeavtaler vil kunne sikre etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser og bidra til økt tilgjengelighet og standardisering av sentrale utstyrskategorier.

5.5.2 Administrasjon og økonomistyring

Både Kystverket og IUA gir uttrykk for at det er mangler ved tilrettelegging for tilfredsstillende økonomistyring under aksjonen. Planverket er ikke godt nok utviklet med hensyn til hvordan økonomistyringen skal utøves. Ikke minst gjelder dette IUAs fullmakter, budsjettering og disposisjoner. Mangelfulle verktøy til prognostisering, budsjetter og påløpte kostnader gjør det relativt vanskelig å gi klare styringssignaler og motta tidsmessig økonomisk rapportering for å følge opp ressursdisponering og kostnader under aksjonen.

Forslag til tiltak

Systemer, rutiner og verktøy for administrativ støtte bør utvikles videre med hensyn til hvordan økonomistyringen skal utøves for å sikre at økonomiske disposisjoner gjennomføres i henhold til krav og bestemmelser. Det vil i hovedsak kunne gjøres ved at "Administrativ veileder" utvikles videre med maler

og verktøy for styring og rapportering. Det må også vurderes om det skal utarbeides spesifikke prosedyrer og instruksjoner for å sikre god styring og rapportering. "Administrativ veileder" og eventuelle prosedyrer og instruksjoner må tilpasses kommunalt regelverk.

Det bør blant annet kunne utvikles et økonomirapporteringssystem overfor kommunene som bygger på direkte eksport av tall fra konteringsreglene i KOSTRA. Ved en slik eksportering vil IUA kunne samle informasjon fra sine kommuner og generere data for videresending til Kystverket, uavhengig av hvilket regnskapssystem den enkelte kommune måtte ha. Denne tilnærmingssmåten vil kunne vise forbrukstall på en tidsmessig og effektiv måte.

Kystverket bør vurdere om de skal bistå IUA i en etableringsfase med kompetanse innen administrasjon og økonomistyring tilsvarende som for operativ støtte (se kapittel 5.4.2).

For å forbedre rapporteringen fra IUA til Kystverket bør det også vurderes om IUA skal styrke sin administrative kapasitet og kompetanse ved å etablere en controller som rolle og funksjon.

5.5.3 Administrative rutiner i stabsarbeidet

Stabsarbeid i Kystverket var preget av arbeidskrevende rutiner. Det var ikke et integrert system for loggføring, arkivering og kommunikasjon (brev, e-post, med mer).

Forslag til tiltak

Det arbeides for tiden med å etablere et nytt loggføringssystem for Kystverket. Kystverket bør vurdere et integrert system for håndtering av logg, arkivering og kommunikasjon for å hindre dobbeltarbeid og effektivisere arbeidsprosessene.

6 Økonomiske og organisatoriske konsekvenser av tiltak

I denne rapporten gis ikke prioritet for enkeltstående tiltakene siden tiltakene er fremkommet gjennom evaluering av en enkeltstående hendelse. Kystverket bør analysere disse i sammenheng med erfaringer fra håndtering av andre hendelser slik at disse kan settes i en sammenheng og gi grunnlag for prioritering.

Omfanget av kapasitetshevende tiltak bør være basert på dimensjonerende risikoanalyser. Faktorer som størrelse på forventede utslipp, antall IUA som forventes å delta i en oljevernorganisasjon vil avgjøre omfanget av tiltak som bør implementeres.

I kapittel 6.5 nedenfor gjør vi en kort vurdering av konsekvenser knyttet til investeringsbehov, løpende drift og organisatoriske endringer knyttet til alle anbefalte tiltak. Denne listen vil kunne benyttes som et viktig diskusjonsgrunnlag i videre konsekvensvurderinger og prioriteringer.

6.1 Styringssystem

I denne rapporten er det beskrevet behovet for et nasjonalt styringssystem for akutt forurensing og behovet for en revisjon, produksjon og tilgjengeliggjøring av styrende dokumentasjon. Dette arbeidet bør gjennomføres i en helhetlig top-down prosess basert på en evaluering av risiko og gap-analyse for å identifisere det totale behovet for styrende dokumentasjon på alle nivå.

Det organisatoriske og økonomiske omfanget av å implementere et slikt styringssystem bør prioriteres. Dette innebærer at Kystverkets beredskapsavdeling i en periode må avsette ressurser til å strukturere og utvikle styrende dokumenter i et nasjonalt styringssystem for akutt forurensing. En del av den styrende dokumentasjonen vil blant annet være en helhetlig strategi, planverk, retningslinjer og nødvendig tilgjengeliggjøring av dette.

I tillegg bør det avsettes ressurser for forvaltning og revisjon av styringssystemet.

6.2 Organisering, kapasitet og dimensjonering

Vi har foreslått at Kystverkets beredskapsorganisasjon bør styrkes i henhold til dimensjonerende risikoanalyser. Dette både med hensyn til kapasitet for å utføre strategisk og operasjonell ledelse av aksjonen, samt rådgiverkapasitet overfor andre aktører. Økonomiske og organisatoriske konsekvenser må vurderes på grunnlag av behovet for å utvide eksisterende organisasjon.

Dersom det besluttet at ansvar og oppgaver overføres fra SFT til Kystverket vil det bety økt behov for ressurser.

6.3 Oljevernmetoder og materiell

Rapporten viser til behovet for kontinuerlig utvikling av teknologi og metodikk. De økonomiske aspektene ved metode, materiell og teknikkutvikling er vanskelig å fastsette. Konsekvensene av dette må utredes i nærmere detalj.

6.4 Administrativ støtte og styring

Vi har foreslått flere tiltak for å øke Kystverkets administrative evne til å styre og forvalte aksjoner. Det vil her være en balanse mellom å ha og drifte en fast organisasjon til daglig, samt ha evne til å styre store aksjoner med mangedobbelt antall involverte. Vi har pekt på behovet for bedre administrative forvaltningssystemer knyttet til:

- Anskaffelser
- Materiellforvaltning
- Personellforvaltning
- Økonomistyring under aksjoner

En styrking av administrativ kapasitet kan både gjøres permanent og gjennom rammeavtaler med samarbeidspartnere i tillegg til anskaffelse av administrativt støttesystemer.

6.5 Vurdering av konsekvenser knyttet til det enkelte tiltak

Kap.	Nr	Beskrivelse av anbefalt tiltak	Investeringsbehov	Konsekvenser for løpende drift	Organisatoriske konsekvenser
5.1.1.	1	Kystverket bør i samarbeid med aktuelle aktører utarbeide et felles nasjonalt planverk for akutt forurensing og felles oljevernaksjoner. Planverket bør omfatte internasjonale, nasjonale, regionale og lokale ressurser i en oljevernaksjon, være tilgjengelig for alle aktørene, og beskrive deres rolle, ansvar og prosedyrer. Planverket bør tilrettelegges i et felles styringssystem som sikrer struktur og tilgjengelighet av styrende dokumenter, og aktivitetskrav på ulike nivåer i forbindelse med en akutt forurensingssituasjon.	Anbefalingen vil kreve noe utviklingsarbeid knyttet til struktur og innhold/oppdatering av planverk. Tilrettelegging i et felles styringssystem vil kunne bety utvikling og/eller anskaffelse av elektronisk applikasjon.	Drift og vedlikehold av et felles planverk og styringssystem, samt koordinering mot andre myndigheter vil bety bruk av betydelig mer ressurser enn i dag.	I utgangspunktet kreves dette få eller ingen organisatoriske endringer. Imidlertid vil det avhenge av endringer i planverket. Koordineringsrollen inn mot et felles styringssystem bør styrkes.
5.1.1	2	Styringssystemet bør også underlegges et fastsatt vedlikeholdsregime som bestemmer hvordan styrende dokumenter vedlikeholdes og oppdateres, hvordan nye/oppdaterte versjoner formidles og implementeres og hvordan eierskapet til systemet forvaltes.			
5.1.2	3	Kystverket bør i planverket definere tydeligere faseinndelinger og vurdere sin organisering og bemanning med hensyn til å ivareta deltakernes behov for tilgjengelig operasjonsledelse i ulike deler av operasjon.			

Kap.	Nr	Beskrivelse av anbefalt tiltak	Investeringsbehov	Konsekvenser for løpende drift	Organisatoriske konsekvenser
5.1.3	4	Planverk for håndtering av oljeskadet fugl som inneholder krav til beredskap, ansvarsforhold, retningslinjer, rutiner og materiellbehov bør integreres i styringssystemet for gjennomføring av oljevernaksjoner. Kystverket bør ta initiativ overfor Direktoratet for naturforvaltning for å få utarbeidet planverket.	Anbefalingen vil kreve noe utviklingsarbeid i forbindelse med å videreutvikle planverket, men krever ikke særskilte investeringsmidler for Kystverket.	Krever ingen løpende merbelastning på drift for Kystverket.	Krever få eller ingen organisatoriske endringer for Kystverket.
5.1.4	5	Det bør utformes en overordnet informasjons- og mediestrategi som inneholder overordnede prioriteringer, retningslinjer og rutiner som skal ligge til grunn for informasjonsarbeidet i en aksjon	Anbefalingen vil kreve noe utviklingsarbeid i forbindelse med å videreutvikle en strategi, men krever ikke særskilte investeringsmidler.	Krever ingen løpende merbelastning på drift.	Krever få eller ingen organisatoriske endringer.

Kap.	Nr	Beskrivelse av anbefalt tiltak	Investeringsbehov	Konsekvenser for løpende drift	Organisatoriske konsekvenser
5.1.5	6	Kystverket bør tilrettelegge for et felles prosjektområde som aktørene har tilgang til. Prosjektområdet kan eksempelvis inneholde gjeldende aksjonsordre, situasjonsrapporter fra deltakerne, referat fra stabsmøter, organisasjonsoversikter og kontaklinformasjon. Det kan også være hensiktsmessig at Kystverkets veiledere, rapporteringsmaler, med mer kan være tilgjengelig fra prosjektområdet. Dette bør ses i sammenheng med en videreutvikling av et felles styringssystem som beskrevet ovenfor.	Se kommentar i forbindelse med felles styringssystem, tiltak 1.		
5.1.5	7	Kystverket har etablert Kystinfo som inneholder et geografisk grensesnitt til situasjonsoversikter med videre. Det kan vurderes om overnevnte prosjektområde kan være aktuelt som en videreutvikling av funksjonaliteten i Kystinfo.			
5.2.1	8	Kystverket bør iverksette en prosess som involverer Klif (kravstiller IUA) og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (tilsynsmyndighet for brannvesenet) med formål å oppdatere IUAs organisasjonsmodell. Kystverket og IUA bør ha en samordnet organisering, herunder terminologi, funksjonsbetegnelser, med videre.	Anbefalingen vil kreve noe ressurser og tidsbruk i dialog med andre aktører, samt utviklingsressurser i tråd med omforente endringsbehov i organisasjonsmodell, planverk mv.	Kan bety merarbeid for Kystverket dersom organisasjonen skal bruke mer ressurser i samordning/kravstilling/oppfølging mv. overfor IUA og evt. andre aktører.	Anbefalingen kan innebære behov for mindre organisatoriske endringer i Kystverket.

Kap.	Nr	Beskrivelse av anbefalt tiltak	Investeringsbehov	Konsekvenser for løpende drift	Organisatoriske konsekvenser
5.2.2	9	Kystverket bør vurdere å videreføre HMS som en egen funksjon og bør også vurdere om vedkommende skal rapportere direkte til aksjonsleder.	Anbefalingen vil kreve noe utviklingsarbeid i forbindelse med å videreutvikle organisasjon og planverk, men vil i første omgang bety en formalisering og vurdering av nødvendige formelle endringer på bakgrunn av oppdaterte erfaringer fra aksjonen.	Betyr ikke store endringer i forhold til dagens driftsbelastninger.	Anbefalingen betyr ikke (i seg selv) behov for større organisatoriske endringer i forhold til allerede etablert praksis i aksjonen(e).
5.2.2	10	Kystverket bør vurdere å formalisere og videreføre strandrensegruppen. Det bør vurderes om det skal inngås særavtaler eller opprettes beredskap for å sikre bistand uavhengig av hvor hendelsen finner sted.			

Kap.	Nr	Beskrivelse av anbefalt tiltak	Investeringsbehov	Konsekvenser for løpende drift	Organisatoriske konsekvenser
5.2.3	11	Kystverket må vurdere formalisering og standardisering av funksjonen SKL-Sjø, herunder også en fristilling av funksjonen i forhold til skipssjefsrollen SKL-Sjø og rådgiver SKL-Sjø bør beskrives i planverket, herunder kompetansekrav til funksjonene og eventuelt krav til den plattform SKL-Sjø skal operere fra. Det bør legges til rette for at funksjonene må kunne deles/rulleres av flere personer i en innledningsfase når trykket er høyest.	Anbefalingen vil kreve noe utviklingsarbeid i forbindelse med å videreutvikle organisasjon og planverk, men vil i første omgang ikke bety behov for særlige investeringer.	Betyr ikke store endringer i forhold til dagens driftsbelastninger, men kan bety noe større behov for kompetanseheving og øving/opplæringsaktivitet.	Betyr ikke store endringer i forhold til dagens organisering.
5.2.4	12	Kystverket må vurdere om SKL-Sjø skal ha ansvar for å koordinere IUAs fartøyer opp mot den sjøgående aksjonen, eller om ansvaret skal ivaretas av Kystverket v/Operasjon. Dersom SKL-Sjø skal gis et slikt ansvar kan det vurderes om SKL-Sjø kan etablere en koordinator overfor IUA.			
5.3.1	13	Kystverkets bør vurdere dimensjonerende krav til sammensetning og drift av sin operative stab for å sikre at den er tilfredsstillende bemannet.	Anbefalingen vil kreve noe utviklingsarbeid i forbindelse med å vurdere dimensjonerende krav.	Kan bety behov for noe ressursoppbygging i henhold til dimensjonerende krav.	Kan bety behov for styrking av ressursiden og dermed også et behov for å vurdere organisering i henhold til dette.

Kap.	Nr	Beskrivelse av anbefalt tiltak	Investeringsbehov	Konsekvenser for løpende drift	Organisatoriske konsekvenser
5.3.1	14	Kystverket bør gjennomgå planverket med hensyn til arbeidsform og møtestruktur for å ivareta strategisk ledelse av aksjonen (stabsmøter). Møtestruktur bør også omfatte informasjonsmøter med bredere deltakelse.	Anbefalingen vil kreve noe utviklingsarbeid i forbindelse med å gjennomgang av planverk.	Betyr ikke særlige endringer i forhold til dagens driftsbelastninger.	Betyr ikke store endringer i forhold til dagens organisering.
5.3.1	15	Kystverket bør gjennomgå format på aksjonsordrene for å tilpasse disse til bedre å fungere som styringsdokument.			
5.3.2	16	Kystverket bør øke rådgiverkapasiteten som kan tilbys andre aktører. Rådgiverne bør være forhåndsdefinert personell som er selektert og utdannet. Rådgiverapparatet bør være i henhold til dimensjonerende risikoanalyser slik at det er tilstrekkelig til å kunne gi bistå flere IUA	Anbefalingen vil kreve noe ressurser og tidsbruk i dialog med andre aktører, samt utviklingsressurser i tråd med omforente endringsbehov i organisasjonsmodell, planverk mv.	Kan bety behov for noe ressursoppbygging i henhold til dimensjonerende krav.	Kan bety behov for styrking av ressursiden og dermed også et behov for å vurdere organisering i henhold til dette.
5.3.2	17	Kystverket bør vurdere om det kan etableres kompetanseoversikt for mannskapsressurser som vil være tilgjengelig for en statlig oljevernaksjon.	Bør vurderes i sammenheng med tiltak 26.		

Kap.	Nr	Beskrivelse av anbefalt tiltak	Investeringsbehov	Konsekvenser for løpende drift	Organisatoriske konsekvenser
5.3.3	18	Kystverket bør videreføre utdanning med hensyn til å tilpasse depotmannskapene til den landbaserte oljevernaksjonen. Parallelt med dette bør antall depotmannskaper og tjenestevarighet vurderes. Kystverket bør videre vurdere hvordan depotmannskapene blir introdusert for IUA og innplasseres i organisasjonen. Dette for å sikre at IUAs forventninger til styrken er realistisk og at depotmannskapene gis rolle og ansvar i henhold til deres kompetanse.	Anbefalingen vil kreve ressurser og tidsbruk i dialog med andre aktører, samt utviklingsressurser i tråd med omforente endringsbehov i roller, kapasiteter, organisasjonsmodell, planverk mv.	Kan bety behov for noe ressursoppbygging i henhold til nye/endrede dimensjonerende krav. Økt antall depotmannskaper og tjenestevarighet vil medføre økte kompensasjonskostnader til arbeidsgivere.	Kan bety behov for styrking av ressursiden og dermed også et behov for å vurdere organisering i henhold til dette.
5.3.4	19	Kystverk bør gis et aktivt ansvar for kravstilling og oppfølging av IUA. Det bør her vurderes om Kystverket skal overta Klifs rolle som tilsynsfører og kravsetter til IUA slik at planverk og kapasiteter er bedre koordinert og samordnet med hensyn til gjennomføring av statlige oljevernaksjoner. Alternativt bør det vurderes om Kystverket skal gi klarere føringer på hvordan IUAs planverk må være utformet og implementert for å være tilpasset en statlig aksjon. Det bør også vurderes om det skal gis mer detaljerte dimensjonerende krav til IUA.	Anbefalingen vil kreve ressurser og tidsbruk i dialog med andre aktører, samt utviklingsressurser i tråd med omforente endringsbehov i roller, kapasiteter, organisasjonsmodell, planverk mv.	Anbefalingen vil bety behov for ressurstilførsel i tråd med overførte arbeidsoppgaver.	Anbefalingen vil innebære nye arbeidsoppgaver og eventuelle organisatoriske endringer bør vurderes.
5.3.5	20	Kystverket bør vurdere om det kan være aktuelt å utvide omfanget av eksisterende avtaler og eventuelt også opprette avtaler med andre organisasjoner.	Noe ressursbehov for å etablere eventuelle nye avtaler.	Ressursbehovet vil være avhengig av omfang av avtaler.	Ingen organisatoriske konsekvenser.

Kap.	Nr	Beskrivelse av anbefalt tiltak	Investeringsbehov	Konsekvenser for løpende drift	Organisatoriske konsekvenser
5.3.6	21	Kystverket bør inkludere Kystverket Rederi sine fartøyer i aktuelle øvelser.	Investering i oljevernmateriell på fartøyer.	Løpende ressursbehov må vurderes ut fra øvelsessted og antall øvelsesdøgn.	Ingen organisatoriske konsekvenser.
5.4.1	22	Kystverket bør formalisere prosedyrer og trene norske aksjonsenheter i bruk av luftressurser (fly/helikopter) i et fast prosedyreverk. Det bør også arbeides videre for utvikling av bedre teknologi på fly som eksempel IR utstyr, samt dataoverføringssystemer (downlink) for rask overføring av situasjonsbilde mellom luftressursene og SKL-Sjø/Aksjonsledelsen. Dette må også ses i sammenheng med situasjonsforståelse i hele aksjonen, der enhetlige data/GIS systemer med enkel overføring av informasjon kan integreres.	Tiltaket må utredes av Kystverket for eventuelle investeringsbehov og driftskostnader.		

Kap.	Nr	Beskrivelse av anbefalt tiltak	Investeringsbehov	Konsekvenser for løpende drift	Organisatoriske konsekvenser
5.4.2	23	Kystverket må se på egne rutiner for metodeutvikling og metodevalg, samt tilrettelegging av kompetanseheving generelt innen oljevern. Dokumentasjon for bruk i strandrenseaksjonen må vurderes. Kystverket arbeider med å etablere en "strandrensehåndbok" som vil inneholde informasjon om hvordan befare/dokumentere, arbeidsmetoder, prioriteringer, enkel organisasjonsteori og faktaforklaringer på forhold i forbindelse med oljeforurensing. Det bør gjennomføres opplæring for IUA basert på denne. Kystverket må sikre at geologiske hensyn ivaretas ved metodevalg og prioritering under strandrensearbeidet.	Anbefalingen vil kreve noe utviklingsarbeid i forbindelse dokumentasjon av metoder og metodevalg.	Kan bety behov for noe vedlikeholdsressurser og løpende kompetanseheving.	Betyr ikke store endringer i forhold til dagens organisering.

Kap.	Nr	Beskrivelse av anbefalt tiltak	Investeringsbehov	Konsekvenser for løpende drift	Organisatoriske konsekvenser
5.5.1	24	Det bør utvikles et bedre materiellregnskapssystem som sikrer en lett tilgjengelig oversikt over beholdning og vareflyt både for Kystverket, IUA og de sjøgående enhetene. Det vil kunne forbedre oversikten over anskaffelsesbehov, samtidig som det vil kunne gi bedre total ressursutnyttelse ved at det til enhver tid er tilstrekkelig og oppdatert informasjon i sanntid. Samme materiellsystem vil kunne inneholde løsninger for elektronisk bestilling og forvaltning av materiell gjennom hele logistikkjeden.	Anbefalingen vil kreve utviklingsarbeid mht. behovsanalyse, kravspesifikasjon, systemvalg, (evt. anskaffelse) og systemutvikling.	Kan bety behov for noe vedlikeholdsressurser, men over tid vil dette kunne medføre effektivisering og ressursbesparelse.	Gir i seg selv ikke behov for endringer i forhold til dagens organisering.
5.5.1	25	Det bør på tilsvarende måte utvikles et personellforvaltningssystem som til enhver tid viser en oversikt over depotmannskaper og deres kompetanse. Dette vil kunne frigjøre ressurser og øke graden av ressursutnyttelse ved bedre logistikk under en aksjon.			
5.5.1	26	Økt bruk av etablerte rammeavtaler vil kunne sikre etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser og bidra til økt tilgjengelighet og standardisering av sentrale utstyrskategorier.	Vil bety noe ressursbruk i forbindelse med etablering av policy, prinsipper og retningslinjer for bruk av rammeavtaler.	Etablering og vedlikehold av rammeavtaler i hht. lov og forskrift vil medføre noe økt ressursbruk i anskaffelsesfunksjonen	Gir ingen endringer i forhold til dagens organisering.

Kap.	Nr	Beskrivelse av anbefalt tiltak	Investeringsbehov	Konsekvenser for løpende drift	Organisatoriske konsekvenser
5.5.2	27	Systemer, rutiner og verktøy for administrativ støtte bør utvikles videre med hensyn til hvordan økonomistyringen skal utøves for å sikre at økonomiske disposisjoner gjennomføres i henhold til krav og bestemmelser. Det vil i hovedsak kunne gjøres ved at "Administrativ veileder" utvikles videre med maler og verktøy for styring og rapportering. Det må også vurderes om det skal utarbeides spesifikke prosedyrer og instruksjoner for å sikre god styring og rapportering. "Administrativ veileder" og eventuelle prosedyrer og instruksjoner må tilpasses kommunalt regelverk.	Anbefalingen vil medføre ressursbruk i forbindelse med videreutvikling og konkretisering (maler og verktøy) av dagens administrative veileder. Likeledes noe ressursbruk i forhold til å etablere metoder og rutiner for god rapportering i forhold til kommunenes kontoføring mv.	Kan bety behov for noe vedlikeholdsressurser, men over tid vil dette kunne medføre effektivisering og ressursbesparelse i den administrative oppfølgingen.	Gir i seg selv ikke behov for endringer i forhold til dagens organisering.
5.5.2	28	Det bør blant annet kunne utvikles et økonomirapporteringssystem overfor kommunene som bygger på direkte eksport av tall fra konteringsreglene i KOSTRA. Ved en slik eksportering vil IUA kunne samle informasjon fra sine kommuner og generere data for videresending til Kystverket, uavhengig av hvilket regnskapssystem den enkelte kommune måtte ha. Denne tilnærmingsmåten vil kunne vise forbrukstall på en tidsmessig og effektiv måte.			
5.5.2	29	Kystverket bør vurdere om de skal bistå IUA i en etableringsfase med kompetanse innen administrasjon og økonomistyring tilsvarende som for operativ støtte (se kapittel 5.4.2).	Se kommentar til tiltak 17.		

Kap.	Nr	Beskrivelse av anbefalt tiltak	Investeringsbehov	Konsekvenser for løpende drift	Organisatoriske konsekvenser
5.5.2	30	For å forbedre rapporteringen fra IUA til Kystverket bør det også vurderes om IUA skal styrke sin administrative kapasitet og kompetanse ved å etablere en controller som rolle og funksjon.	Anbefalingen betyr noe styrking av administrativ kompetanse og kapasitet i IUA, men medfører ikke konsekvenser for Kystverkets organisasjon.	Kan bety noe administrativ bistand/kompetanse-overføring til IUA, men vil kunne medføre ressursbesparing i aksjonene.	Gir ikke behov for endringer for dagens organisering i Kystverket.
5.5.3	31	Det arbeides for tiden med å etablere et nytt loggføringssystem for Kystverket. Kystverket bør vurdere et integrert system for håndtering av logg, arkivering og kommunikasjon for å hindre dobbeltarbeid og effektivisere arbeidsprosessene.	PwC har ikke utredet endringsbehov for loggføringssystemet som benyttes av VTS. For øvrig bør tiltaket ses i sammenheng med felles styringsstem (tiltak 1), utvikling av kystinfo (tiltak 7) og etablering av prosjektområde (tiltak 6).		

Vedlegg 1 - Evalueringskriterier

Nedenfor følger en oversikt over kriteriene som ble utarbeidet til følgende evalueringsområder:

1. Ledelse, kapasitet og metode
2. Samordning og informasjonsdeling
3. Ressursoversikt og logistikk
4. Informasjonsstrategi og mediehåndtering
5. Helse, miljø og sikkerhet

1. Ledelse, kapasitet og metode

Ledelse, organisering og samordning

- Erfaringer knyttet til etablering og organisering av ledelse
- Erfaringer knyttet til samvirke mellom aktørene

Kapasitet

- Erfaringer knyttet til kompetanse til å håndtere oljevernaksjonen
- Erfaringer knyttet til mengde, logistikk og bruk av personell-/utstyrsressurser

Metode for oljevern

- Erfaringer knyttet til metoder for strandsonerens
- Erfaringer knyttet til behov for andre metoder og teknikker
- Erfaring knyttet til oljevern i sjø

2. Samordning og informasjonsdeling

Ledelse og organisering

- Erfaringer knyttet til etablering og organisering av ledelse

Varsling

- Erfaringer knyttet til varsling (meldingsgang, meldingsinnhold og varslingstidspunkt)

Informasjonsdeling – vertikalt og horisontalt

- Erfaringer knyttet til informasjonsdeling med relevante myndigheter og virksomheter

Samordning

- Erfaringer knyttet til virksomhetens forståelse av egen og andres rolle- og ansvarsområde
- Erfaringer knyttet til bruk av planverk
- Erfaringer knyttet til samordning av planverk mot andre myndigheter og virksomheter

Stabsarbeid

- Erfaringer knyttet til verktøy og metoder for loggføring, dokumentering og arkivering

3. Ressursoversikt og logistikk

Erfaringer knyttet til oversikt over tilgjengelige ressurser (statlig, regionalt, lokalt og privat)

Erfaringer knyttet til benyttede ressurser (statlig, regionalt, lokalt og privat)?

Erfaringer knyttet til om ressurser som burde blitt benyttet

Erfaringer knyttet til bruk av Kystverkets retningslinjer for iverksetting av tiltak som medfører kostnader for staten

Erfaringer i forhold til økonomistyring og budsjettering

4. Informasjonsstrategi og mediehåndtering

Erfaringer knyttet til å identifisere mulige medievinklinger og valg av strategi for selv å bidra til hvilken innfallsvinkel som blir fokusert i media

Erfaringer knyttet til beregning av hvilket medietrykk som ville komme og dimensjonering og planlegging av mediestrategi i forhold til dette

Erfaringer knyttet til samordnet av mediestrategi mellom de involverte aktører

Erfaringer knyttet til informasjon til personer i de berørte områdene (fastboende, hytteiere, osv)

5. Helse, miljø og sikkerhet

Erfaringer knyttet til informasjon og opplæring til involvert personell

Erfaringer knyttet til fortløpende identifisering og vurdering av risikoforhold

Erfaringer knyttet til monitorering og oppfølging av HMS-bestemmelser

Vedlegg 2 - Intervjulist

Organisasjon	Sted	Navn	Funksjon
Kystverket	Horten	Johan Marius Ly	Aksjonsleder
Kystverket	Horten	Åsmund Berg Nilsen	KyV og Rådgiver IUA
Kystverket	Horten	Lene Olsen	Leder HMS
Kystverket	Horten	Steinar Lodve Gyltnes	Leder Logistikk
Kystverket	Horten	Rune Bergstrøm	Leder Miljø
Kystverket	Horten	Per Odd Krystad	Leder Operasjon
Kystverket	Horten	Stig Nordaas	Nestleder Strandrensegruppa
Kystverket	Horten	Kjetil Aasebø	Rådgiver til SKL/sjø
Kystverket	Ålesund	Ola Stenvaagnes	Leder Info
Kystverket	Ålesund	Tormod Lunde	Leder Juridisk
Kystverket	Ålesund	Svein Martin Tønnesen	Leder KyV Rederi
Kystverket	Ålesund	Arnt Kamperud	Leder Økonomi
Kystverket	Horten	Arne Sørum	Depotleder Horten
Eksterne	Aust-Agder	Ove Andreas Frigstad	IUA Aust-Agder
Eksterne	Aust-Agder	Olav Skoog	IUA Aust-Agder
Eksterne	KV Nornen	Walter Ahlgren	Skipssjef
Eksterne	Telemark	Ove Stokkeland	HMS ansvarlig, med mer
Eksterne	Telemark	Finn Flogstad	IUA leder Telemark
Eksterne	Telemark	Jan Kristoffersen	IUA strandrensegruppe Telemark
Eksterne	Telemark	Vivi Sævik	IUA Telemark Presseansvarlig
Eksterne	Telemark	Asbjørn Høye	Sektoransvarlig Kyst strand
Eksterne	Vestfold	Pål Otto Hansen	FM Miljøvernnavdeling Vestfold
Eksterne	Vestfold	Wener Olsen	FM Miljøvernnavdeling Vestfold
Eksterne	Vestfold	Sigurd-Anders Svalestad	FM Miljøvernnavdeling Vestfold
Eksterne	Vestfold	Christin Loennechen	IUA Vestfold
Eksterne	Vestfold	Per Olav Pettersen	IUA Vestfold
Eksterne	Vestfold	Einar Flogeland	IUA Vestfold
Eksterne	Vestfold	Harald Nordnes	IUA Vestfold
Eksterne	Vestfold	Kenneth Olsen	IUA Vestfold strandrensegruppa

Det ble gjennomført gruppeintervju med deltaker fra, Fylkesmannens miljøvernnavdeling, IUA Vestfold, Telemark og Aust-Agder.

Vedlegg 3 – Spørreundersøkelse

Det er gjennomført en spørreundersøkelse til personell som deltok under oljevernaksjonen. Spørsmålene i undersøkelsen var knyttet til evalueringskriteriene som er benyttet under evalueringen av oljevernaksjonen.

Deltakerne ble stilt spørsmål om hvordan de oppfattet følgende hovedområder:

- Ledelse, kapasitet og metode
- Samordning og informasjonsdeling
- Ressursoversikt og logistikk
- Ivaretagelse av helse miljø og sikkerhet.

Deltakerne ble bedt om å svare i henhold til en skala 1 (I liten grad) til 6 (I stor grad).

Deltakerne i spørreundersøkelsen fikk spørsmål om å angi hva de hadde oppfattet som vellykkede handlinger, samt forbedringspunkter i håndteringen av oljevernaksjonen.

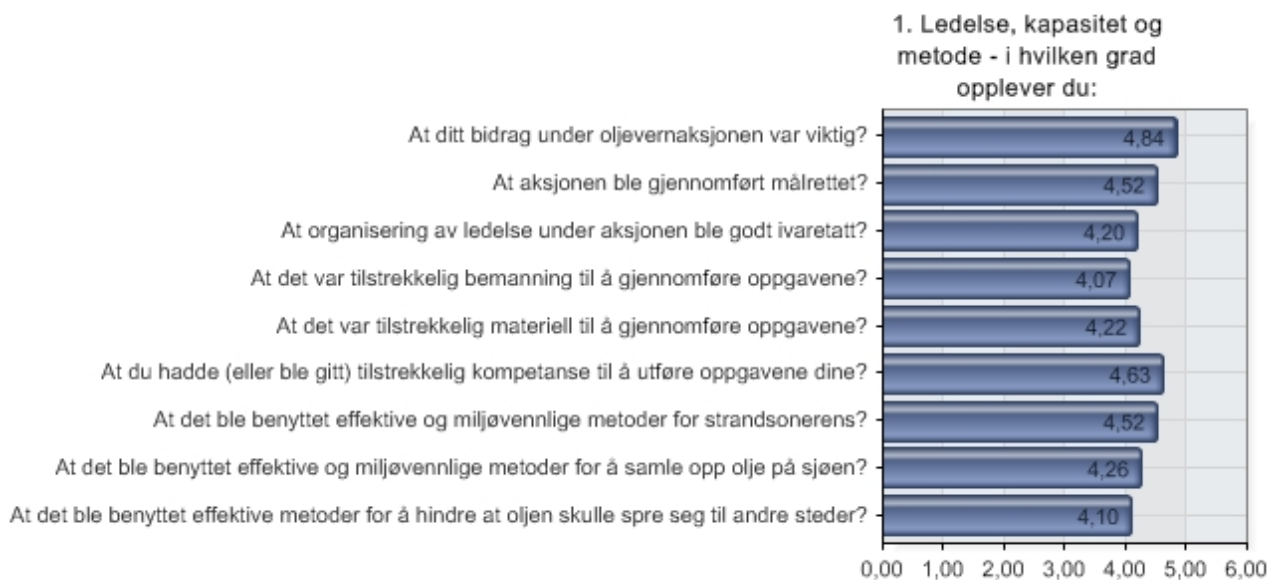
Resultatene av undersøkelsene er anonymisert mht. den enkelte respondent.

Det ble sendt invitasjon til å delta i spørreundersøkelsen til 360 personer. Av disse var det 233 deltakere som svarte på undersøkelsen. Disse fordelte seg som følger med hensyn til hvilken aktør de tilhørte:

- 28 % for KyV
- 16 % for IUA
- 16 % for depotstyrken
- 13 % for frivillige/frivillige organisasjoner
- 18 % av respondentene spesifiserte egen organisasjon, og brukte ikke de predefinerte alternativene. Blant disse var det et flertall fra frivillige organisasjoner, men det er også registrert svar blant annet fra kommuner, brannvesen, politi og leverandører.

Ledelse, kapasitet og metode

Figur 12 viser gjennomsnitt knyttet til spørsmålene for ledelse, kapasitet og metode.



Figur 12: Oversikt over gjennomsnitt knyttet til spørsmålene for ledelse, kapasitet og metode

Deltakerne mener i relativt stor grad at ledelse, kapasitet og metode ble håndtert godt i oljevernaksjonen.

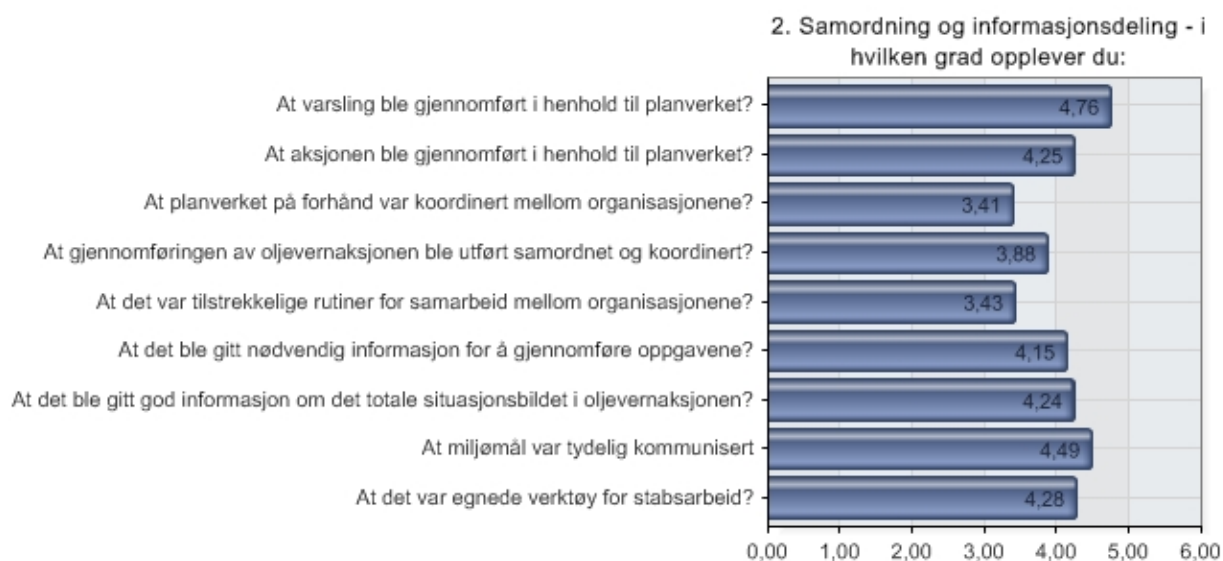
Det er en middels score knyttet til om det var tilstrekkelig bemanning til å gjennomføre oppgavene, og om det ble benyttet effektive metoder for å forhindre at oljen skulle spre seg til andre steder (ca 4,00).

Ved enkelte av spørsmålene er det registret at gjennomsnittsskåringen har fordelt seg ulikt mellom organisasjonene:

- Frivillige gir lavere skåre enn gjennomsnittet på spørsmål knyttet til om organisering av ledelse under aksjonen ble godt ivaretatt (3,83 mot gjennomsnittet på 4,20)
- Kystverket gir en lavere skåre enn gjennomsnittet på spørsmål om det var tilstrekkelig bemanning til å gjennomføre oppgavene (3,75 mot gjennomsnittet på 4,07)
- Frivillige gir høyere skåre enn gjennomsnittet på spørsmål om vedkommende hadde, eller ble gitt, tilstrekkelige kompetanse til å utføre oppgavene (5,03 mot gjennomsnittet på 4,63)
- Frivillige gir lavere enn gjennomsnittet på spørsmål om det ble benyttet effektive metoder for å hindre at oljen skulle spre seg til andre steder (3,89 mot gjennomsnittet på 4,10)

Samordning og informasjonsdeling

Figur 13 viser gjennomsnitt knyttet til spørsmålene for samordning og informasjonsdeling.



Figur 13: Oversikt over gjennomsnitt knyttet til spørsmålene for samordning og informasjonsdeling

Deltakerne mener i relativt stor grad at varsling og aksjonen ble gjennomført i henhold til planverket. Det er relativt høy skåre på spørsmål knyttet til om det ble gitt god informasjon om det totale situasjonsbilde i oljevernaksjonen, om miljømål var tydelig kommunisert og om det var egnede verktøy for stabsarbeid.

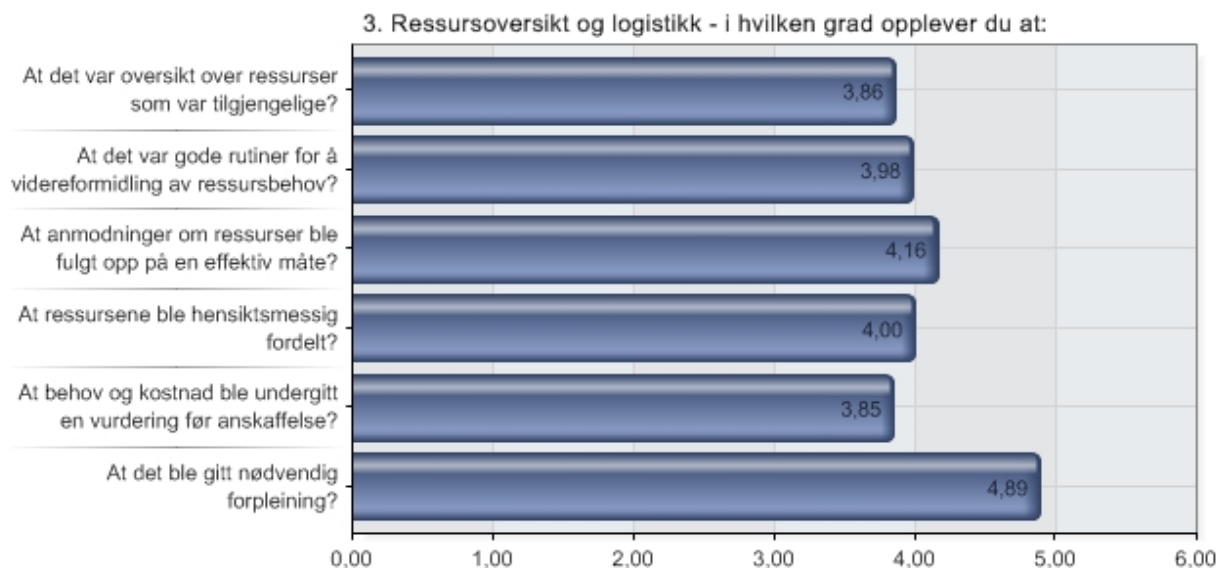
Kystverket, IUA-ene, depotmannskapene og frivillige gir en relativt lav skåre knyttet til spørsmål om planverket på forhånd var koordinert mellom organisasjonene. Spesielt frivillige gir en lav skåre (2,88 mot gjennomsnittet på 3,41)

Ved enkelte av spørsmålene er det registret at gjennomsnittsskåringen har fordelt seg ulikt mellom organisasjonene:

- Kystverket, depotstyrken og frivillige en relativt lav skåre på spørsmål om gjennomføringen av oljevernaksjonen ble utført samordnet og koordinert (under 4,00). frivillige gir en meget lav skåre (3,19 mot gjennomsnittet på 3,88). IUA ligger over snittet på dette spørsmålet (4,58 mot gjennomsnittet på 3,88)
- Kystverket, depotstyrken og frivillige gir en relativt lav skåre knyttet til spørsmålet om det var tilstrekkelige rutiner for samarbeid mellom organisasjonene (under 4,00). På dette spørsmålet gir frivillige gir en meget lav skåre (2,74 mot gjennomsnittet på 3,43). IUA ligger over snittet på dette spørsmålet (4,00 mot gjennomsnittet på 3,43)
- Depotstyrken gir en relativt lav skåre på spørsmålet om det ble gitt god informasjon for å gjennomføre oppgavene (3,86 mot gjennomsnittet på 4,24). IUA ligger over snittet på dette spørsmålet (4,74 mot gjennomsnittet på 4,24)

Ressursoversikt og logistikk

Figur 14 viser gjennomsnitt knyttet til spørsmålene for ressursoversikt og logistikk.



Figur 14: Oversikt over gjennomsnitt knyttet til spørsmålene for ressursoversikt og logistikk

Respondentene mener i relativt stor grad at det ble gitt nødvendig forpleining.

Det er en middels score knyttet til om det var gode rutiner for videreformidling av ressursbehov, om anmodninger om ressurser ble fulgt opp på en effektiv måte, og om ressursene ble hensiktsmessig fordelt (rundt 4,00).

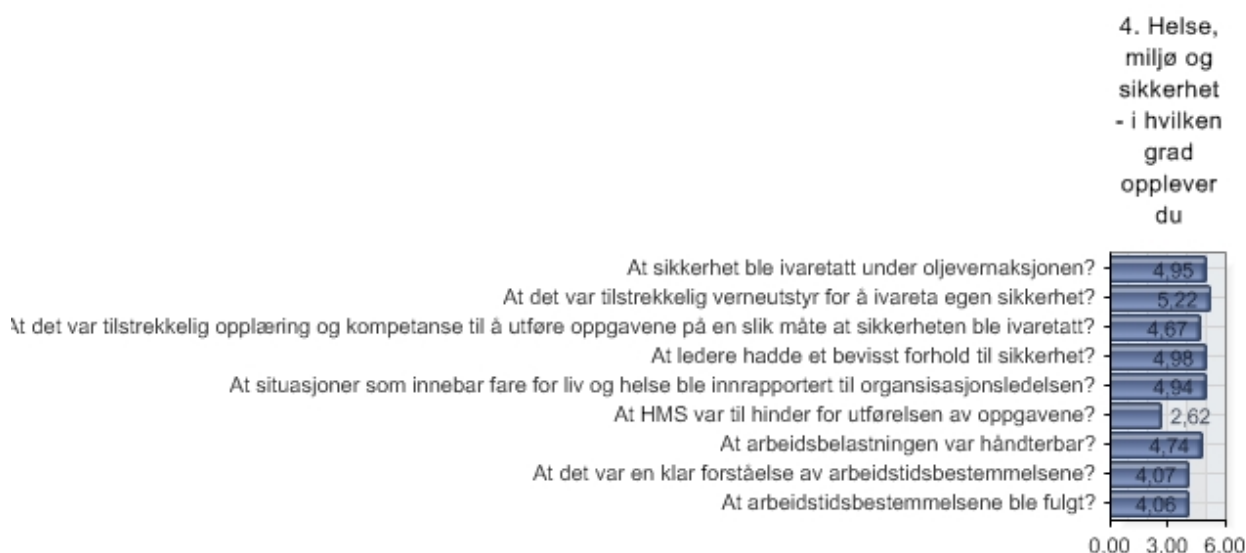
Det er en relativt lav score knyttet til om det var oversikt over ressurser som var tilgjengelige og om behov og kostnad ble undergitt en vurdering før anskaffelse (under 4,00).

Ved enkelte av spørsmålene er det registrert at gjennomsnittsskåringen har fordelt seg ulikt mellom organisasjonene:

- Frivillige gir en lavere score enn Kystverket, IUA og depotstyrken på alle spørsmålene knyttet til ressursoversikt og logistikk, unntatt spørsmålet om det ble gitt nødvendig forpleining. Spesielt gir de frivillige en lav skåre på spørsmålet om behov og kostnad ble undergitt en vurdering før anskaffelse (3,25 mot gjennomsnittet på 3,85). Også depotstyrken gir en lavere skåre på dette spørsmålet sammenliknet med gjennomsnittet (3,52 mot gjennomsnittet på 3,85)
- Depotstyrken gir en lavere skåre enn Kystverket og IUA på spørsmålet om det var oversikt over ressurser som var tilgjengelige (3,67 for depotstyrken, henholdsvis 4,00 og 4,03 for Kystverket og IUA-ene)
- Kystverket gir en lavere skåre enn IUA knyttet til om det var gode rutiner for videreformidling av ressursbehov (3,95 for Kystverket, og 4,26 for IUA)
- IUA Vestfold var i langt større grad kritisk til hvordan ressursene ble fordelt enn IUA Telemark (3,00 for IUA Vestfold, og 4,74 for IUA Telemark)

Helse, miljø og sikkerhet

Figur 15 viser gjennomsnitt knyttet til spørsmålene for helse, miljø og sikkerhet.



Figur 15: Oversikt over gjennomsnitt knyttet til spørsmålene for helse, miljø og sikkerhet

Respondentene mener i stor grad at helse, miljø og sikkerhet ble håndtert godt i oljevernaksjonen.

Det er en middels score knyttet til om det var en klar forståelse av arbeidstidsbestemmelsene og om disse ble fulgt (ca 4,00).

Ved enkelte av spørsmålene er det registret at gjennomsnittsskåringen har fordelt seg ulikt mellom organisasjonene:

- Kystverket og frivillige gir en lavere skåre enn IUA og depotstyrken på spørsmålet om det var en klar forståelse av arbeidstidsbestemmelsene (3,89 for Kystverket, 3,90 for frivillige, 4,69 for IUA og 4,20 for depotstyrken)
- Kystverket gir en lavere skåre på spørsmålet om arbeidstidsbestemmelse ble fulgt enn gjennomsnittet (3,79 mot gjennomsnittet på 4,06)

Vellykkede handlinger og forbedringspotensial

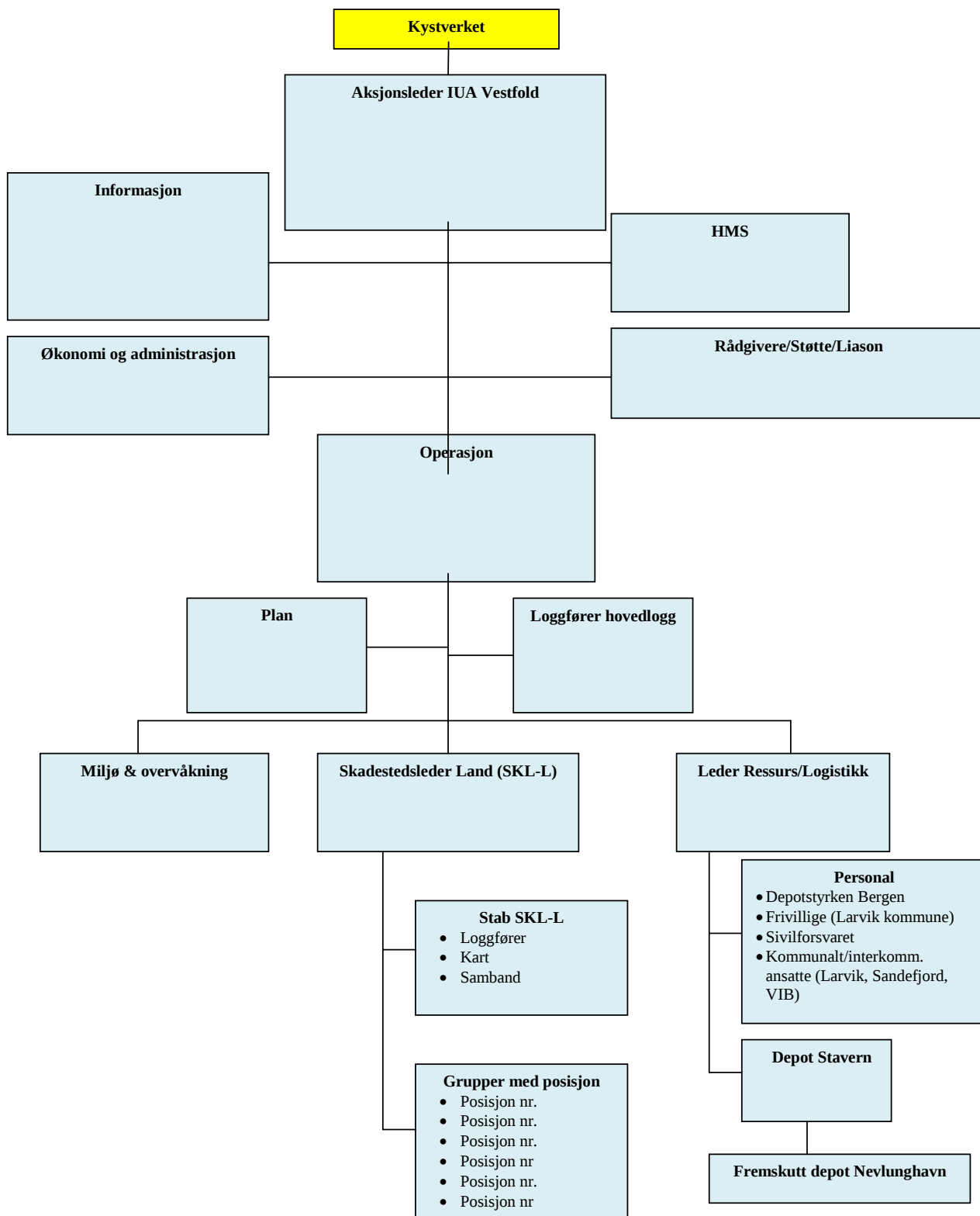
Deltakerne i spørreundersøkelsen fikk spørsmål om de hadde ytterligere erfaringer knyttet til vellykkede handlinger, samt forbedringspunkter i håndteringen av oljevernaksjonen.

Av vellykkede handlinger som flere deltakere trekker frem, er bruk av og organisering av frivillige. Det er flere kommentarer om at de frivillige har god kunnskap om strandrens og i større grad bør brukes. Ivaretagelse av HMS trekkes også frem av flere som en positiv erfaring.

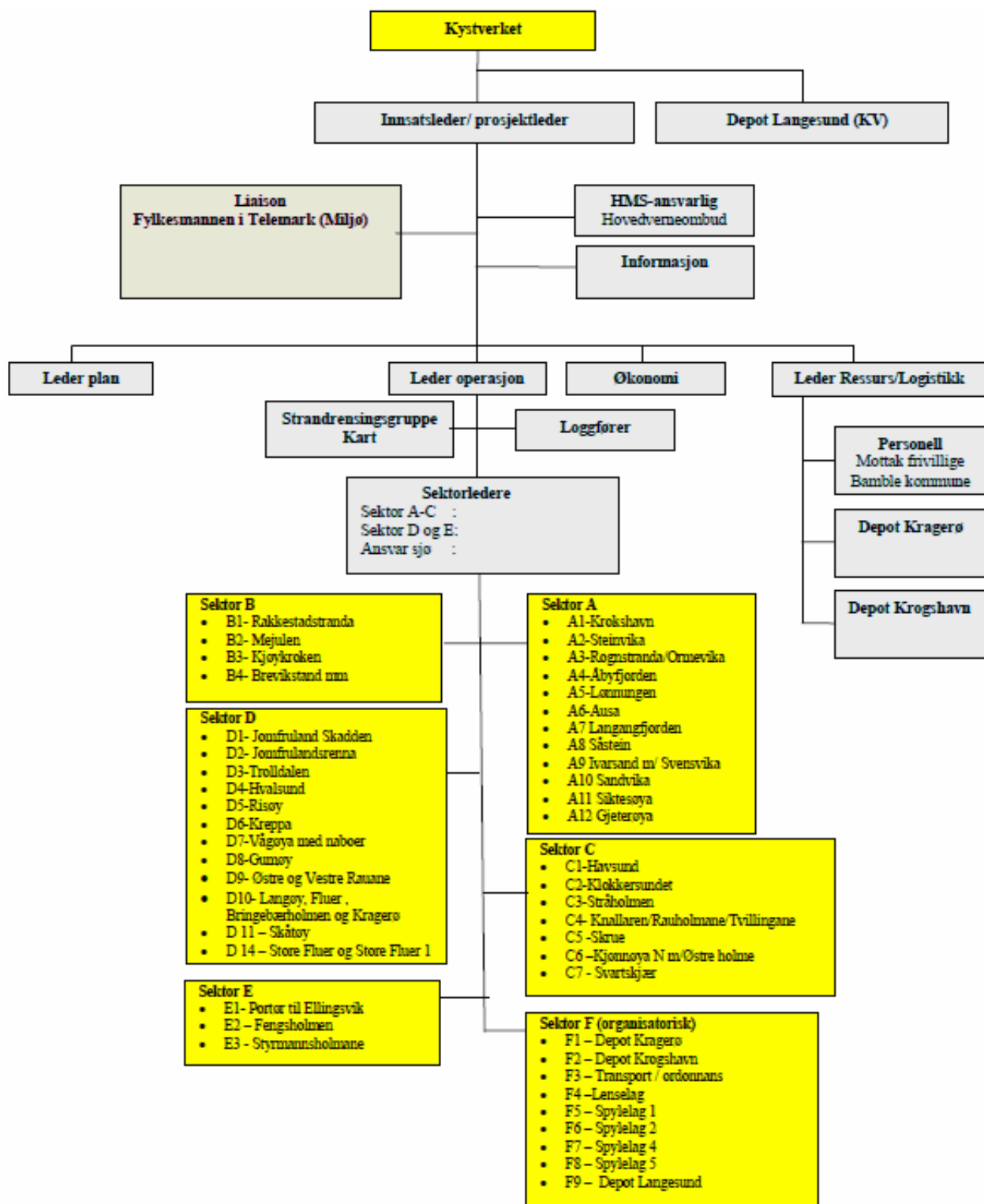
Det trekkes frem at hendelsen har vært lærerik for depotmannskapene, og at bruk av disse var viktig for håndteringen av aksjonen. Det trekkes også frem et behov for bedre kunnskap hos IUA om depotmannskap og deres kompetanse slik at de kan utnyttes enda bedre.

Av forbedringspunkter som flere respondenter trekker frem, er blant annet en bedre støtte fra Kystverket hos IUA i akuttfasen, spesielt den første delen. Og samarbeidet og ansvarsfordelingen mellom Kystverket og IUA trekkes frem som et forbedringspunkt. Videre trekkes metoder for strandrens frem som et forbedringspunkt. Kommunenes ansvars- og rolleforståelse av en oljevernaksjon er også et forbedringspunkt, samt administrative rutiner i IUA.

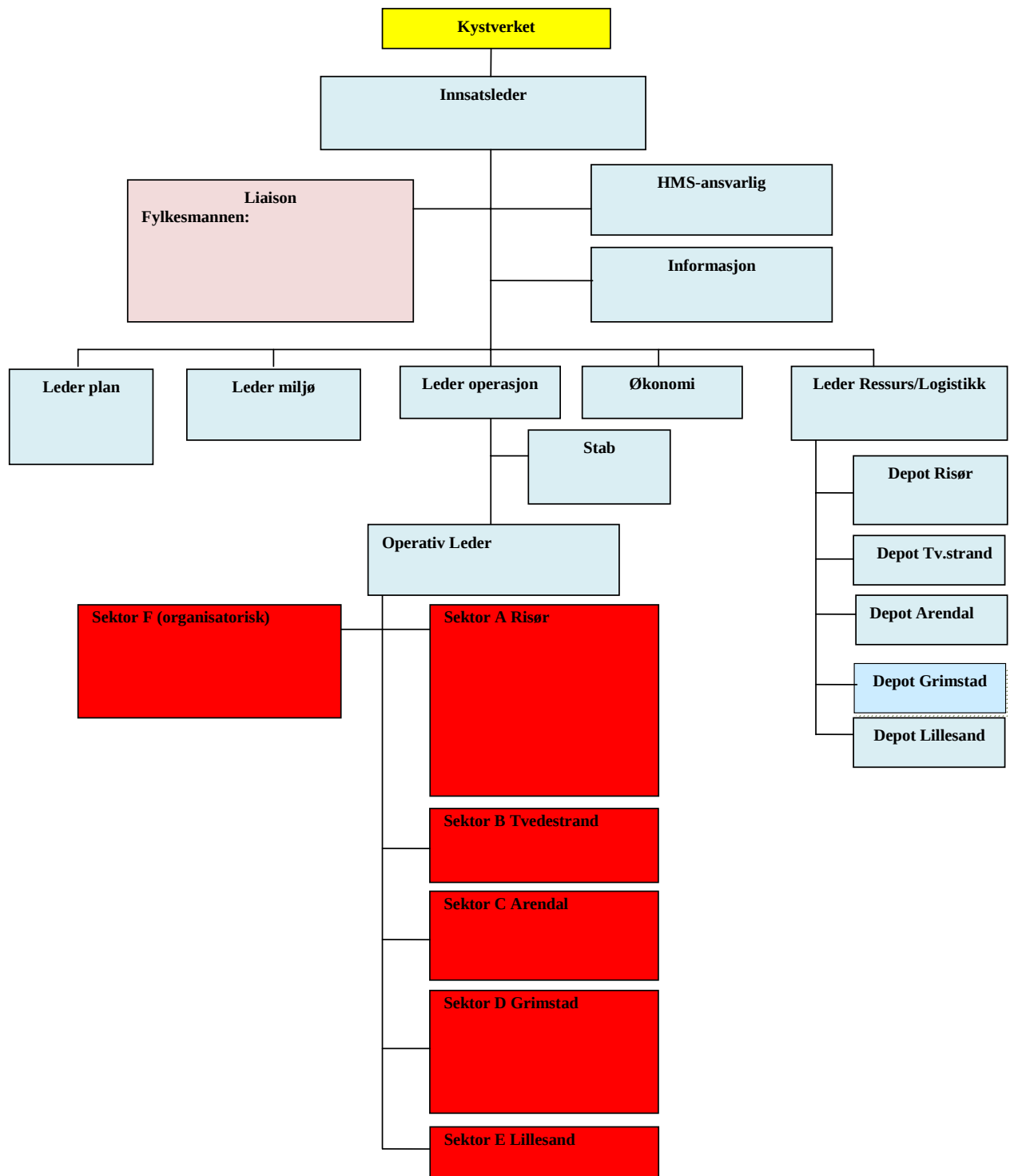
Vedlegg 4 – Organisasjonskart IUA



Figur 16: Organisasjonskart IUA Vestfold (Kilde: IUA Vestfold)



Figur 17: Organisasjonskart IUA Telemark (Kilde: IUA Telemark)



Figur 18: Organisasjonskart IUA Aust-Agder (Kilde: IUA Aust-Agder)